

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 20. II aastakäik

15. oktoobril 1927

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas	Emk. 250.—
Poolaastas	„ 150.—
Välismaale	„ 500.—
Poolaastas	„ 300.—

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal esmaspäeval, kesknädalal ja reedel kella 2—3 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	Emk. 4000.—
1/2 „	„ 2200.—
1/4 „	„ 1200.—

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Üks tee meie tööstuse saneerimiseks. Eduard Rosenvald 50-aastane. Riigi tööstustetevõtete, ärikohtade ja viljapuuaedade omanduseks andmise seaduse eelnõu. Rahvusvahelised meriseaduse küsimused käesoleva aasta rahvusvahelise meriõiguse konverentsi. Huvitav laevasõidu projekt Ameerikas. Tsemenditööstuse seisukorrast Eestis. Detailkaubanduse statistika. Kaubandus-tööstuskoda teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Toliteateid. Tuigude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahinnad. Tallinna börsi kursisedel.

Üks tee meie tööstuse saneerimiseks.

Värske kapitali juurevool vajalik. Valitsus loogu soodsad tingimused kapitali mahutavuseks tööstusse. Konkreetne käsitlus: meie tikutööstus.

Meie lugupeetud tööhoolekandeminister hra dr. J. Masing tabas 3. oktoobril s. a. oma esinemises riigikogus õnnestunult momendi, milline riivas just küsimust meie tööstusest tema edenevise suhtes. Nende ridade kirjutaja arvates peaks igale majanduslikult mõtlejale olema selge, et parandust ei loo üksnes kurtmine ummikusse sattunud seisukorra üle, vaid kaugelt rohkem väljapääsuteede otsimine — ja õnnestunud korral selle leidmine. Kurtmised ja kaebamised on alati kõige paremad abinõud meeleolu langetamisele, kuna vastupidi — seisukorrast õige arusaamine toob endaga kaasa püüde kas taganeda või otsustavalt tungida edasi. Seejuures on endast mõistetav, et vanu kavasid tuleb revideerimisele võtta ja neid aja- ja nõuetekohaselt korraldada. On iganenud see tõde, mis kinnitab, et kõige õigem on rada, milline hästi talutatud, — karjatee on kõige paremini tallatud, aga ega seal moodsa sõiduriistaga seepärast veel saa sõita! —

Kui meie tööstus rahvamajanduslikust küljest võtta vaatlusele, siis on raske eitada, et ka siin on vajaline võtta käsitlusele mõningaid uusi meetode. Ega selleski küsimu-

ses pole kohatu tähendada, et kus väsimus ja vanasus end avaldavad, vaja ette võtta noorendamist. Noorus toob jõudu ja jõud toob noorust. Otstarbekohaselt ja asjaliselt seda „pookimist“ vaid kohandada, see on ulesanne, mille täitmisele peaksid asuma need, kes selleks on kutsutud ja seatud.

Kuni igavuseni on meil räägitud ja kirjutatud, et oleme kapitalivaene maa. Loogiliselt peaks seepärast olema tervitatud juht, kus värske kapital ennast meie tööstuses tööle rakendab. Kasud sellest oleksid järgmised: töölistel töötamise tõus, kaubandusliku läbikäigu edu ja riigikassa kasu. Seda püüavad kõik poliitilised parteid Eestis vist.

Neil üldistel alustel tuleks võimalusi luua värske kapitali rakenduseks meie tööstuses. Arusaadav, et see peaks nii sündima, et ta riiklik-poliitiliselt meile ei oleks kahjulik, ja ka see moodus, kuidas ta tegutseb, teistele majanduslikkudele ringidele oleks vastuvõetav. Nende vahekordade reguleerimine ongi just valitsuse ülesanne.

Tulitikutööstus on Eestis võrdlemisi vana. Kes ei mäleta neid „tikuvabrikuid“, millised val-

mistasid omal ajal väävlitikke! Valitsusvõimu ja tehnilise edu nõuetel arenes neist endistest tikutöökodadest Eestis välja omapärane tööstus, mis seni on püsinud ja ka jääb püsima, sest tal on sisemaa turg, mida rahuldab, ja ta valmistused võivad ka välisurgudel edu leida. Kuid sealjuures põrkab ta kokku välismaa võistlusega, milline toetab end suure kapitali najale. Sellele võistlusele vastupanemiseks tuleb sellel tööstusharul varustada end üldise uuema aja relvaga — kapitaliga.

Praegu töötavad meil Eestis 5 tikuvabrikut, kuna kuues („Etna“) möödunud aastal oma tegevuse lõpetas. Sulgemise põhjuseks oli jällegi kapitali puudus. Eesti tikutööstus annab praegusel korral 488 töölisele leiba, kuna aastane tikutööstuse toodang on 160.000.000 toosi. Sellest toodangust tarvitati möödunud aastal sisemaa turul 53.099.650 toosi 47.700.000 marga väärtuses, kuna 119.035.732 toosi 111.736.740 marga väärtuses välisurgudele eksporteeriti.

Tikutööstuse arenemiskäiku viimaste hilisemate aastate järele jälgides saame järgmise pildi:

Kodumaa turg tarvitab tikke:

1923. aastal . . .	52.422.647 toosi
1924. „ . . .	60.555.644 „
1925. „ . . .	86.696.450 „
1926. „ . . .	53.099.650 „

Välisurgudele eksporteeriti:

1922. a.	6.000.000 toosi	Emk.	10.444.000.—
1923. „	18.795.163 „	„	29.451.000.—
1924. „	55.378.944 „	„	69.945.000.—
1925. „	118.386.692 „	„	117.288.140.—
1926. „	119.035.732 „	„	111.736.740.—

Nii on meie tikutööstus arenenud just välisurgude arvel, kuna siseturu tarvidus üle 60.000.000 toosi aastas ei tõuse.

Kuid välisurgude hoidmiseks ja võistluse väljakannatamiseks ongi vaja, et meie tikutööstusse uut jõudu juure tuleks. Ei tohi unustada, et meie tikuvabrikud töötavad osalt puudulikkude sisseseadetega. Seetõttu tuleb nende valmistus kallis, kuna hind välisurgudel aasta-aastalt langeb. Hindade langemine maailmaturul on tingitud üliproduktiivisest tikutööstuses ja suurest tehnilisest edust, mis saavutatud sel tööstusalal. Kas suudab meie kodumaa tikutööstus välismaa võistlusega kaasa käia?

Igatahes on see raske. Ametlikud aruanded näitavad, et viimase kolme aasta jooksul on meie tikutööstus saanud kasu Mrk. 3.614.676,—, kuna aga kahjud sama aja kohta on Mrk. 48.381.004.—, seega on tikuvabrikute netto kahju

viimase kolme aasta jooksul Mrk. 44.766.128,—. Sellega on ka seletatav, et praegustel tikutööstuse omanikkudel käesoleva aja turu konjunktuuri juures tahtmist ei ole ettevõtete tegevust jätkata ja et nad abinõusid otsivad, kuidas „vähema veristusega“ seisukorrast pääseda.

Kuid meie tikutööstust surmale suikuda lasta ei tohi juba rahvamajanduslikkudes huvides. Tuleb käsilusele võtta uusi moodusi, tuleb otsida uusi teid ja arenemisvõimalusi. Neid leiduks. Ja kui neid leidub, siis peab valitsusvõim looma olukorra, kus tänapäev tööstusse paigutatud kapital homme ei saaks hävitatud, vaid et tal tegutsemisvõimalus oleks kindlustatud.

Kõigepealt oleks vajaline, et meie tikutööstuse ettevõtted enda vahel tihedamasse koostöösse astuksid. Käegakatsutavalt selge on, et meie tikuvabrikud üksikult välisurgudel mingit osa etendada ei saa, olgu vast ainult kaotaja osa. Välisööstuse tugevale kapitalile tuleb samane jõud vastu panna. Nagu juba alguses tähendasin, on meie maa kapitalivaene, ja loota, et riik meil igale alale välislaenu peaks muretsema, oleks liialt naiiv. Tööstusettevõtjad ise peavad selleks samme astuma, et väljaspoolt värsket kapitali juure tõmmata ja tööle rakendada.

Kuid see on ainult siis võimalik, kui valitsusvõim selleks vastavad tingimused loob. Kapitaliga käiakse igas maailmanurgas ettevaatlikult ümber. Kergel käel ei paisata seda kuski. Ei ole mõtet suuri summasid paigutada neisse ettevõtetesse, millistele järgmisel päeval „vesivõsu“ kõrvale võib tekkida, mis küll homme-ülehomme surmale pühendatud, aga ka oma lähikese tegutsemisaja jooksul soliidsele ettevõttele raskusi võib tekitada. Igal alal tuleb kavakindlalt tegutseda, ja ka tööstuse poliitikas ei tohi puududa teatav kavakindlus. Meie õnnetuseks on aga just viimasel ajal tööstuse poliitika juhtimine olnud õieti puudulik, kui mitte ütelda, et see poliitika täiesti oleks puudunud.

Sealjuures tuleb muidugi talitada nii, et tarvitaja ja kaupmehe huvid ei kannataks. Mis puutub tikutööstust, siis on siin äärmiselt kerge olukorda nõnda reguleerida, et tööstuse kindlustamise kõrval tarvitaja huvid oleksid kaitstud. Selleks maksaks ainult tikutoosi hinnad siseturu jaoks kindlaks määrata ja kaupmeestele kindlustada harilik vahetasuprotsent. Riiklik monopol, nagu see aasta tagasi tikkude, tubaka ja õlle suhtes oli kavatsatud, ei ole läbiviidav, sest see oleks kõrvaldanud eraettevõtlikkuse ja asetanud riigi, tema monopolivalitsuse kujul, kaup-

mehe osasse. Selle vastu tõtsid kõik majanduslikud ringkonnad protesteerides häält. Kuid sootu teine lugu on, kui eraettevõtjatel enestel lastakse oma tööstuse tervendamiseks tööle asuda, kuigi see tervendamine mõnes suhtes enesega ka teata- vaid piiramisi kaasa toob, aga see on loomulik: murtud jalga ei saa muidu ka parandada kui tuleb paigutada kipsi.

Meie majandusministrid ja kaubandustööstus- koda peaksid kord tõsiselt võtma kaalumisele küsimuse, milliseid abinõusid tööstuse saneerimi-

seks tuleks tarvitada. Ega see pole rahvamajan- duse huvi, kui meil on kümned ja võib olla sajad ettevõtted, mis ainult Eesti Panga laenude varal kiratsevad, ilma et suudaksid isegi töölistele maksa korralikku palka, rahvamajandusele on kaugelt kasulikum õitsev tööstus, olgugi üksikute ettevõtete arv sealjuures vähem. Ja kui asja algusest peale nõnda korraldatakse, et tarvitaja kasud sealjuures ei kannata, miks siis seda teed ei käida? Meie riigikassale oleks see ainult kasulik. **Ökonomist.**

Eduard Rosenvald 50-aastane.

Laupäeval, 8. okt. s. a., pühitses kaubandus- tööstuskoja juhatuse abiesimees Eduard Rosen- vald oma 50-aastast sünnipäeva. Juubilar on sün- dinud 8. okt. (26. sept.) 1877. a. Harjumaal rah-

vakooliõpetaja pojana. Vanemate kehvuse tõttu pidi see haruldaselt energiline ja edasipüüdja mees juba noores eas enese eest muretsema. Saa- des juba kodus ja ka koolis tuntud koolimehelt Aleksander Tammelt, kelle õpilane ta olnud, rah- vuslikku vaimustust, on ta kogu oma tegevuse kestes paljudes omavalitsuse- ja äriasiutustes jäänud ikka tõsiseks Eesti meheks.

Oma esimest tegevust kaubanduse ja töös- tuse alal algas juubilar omal ajal Tallinnas Chr. Rotermanni äris raamatupidajana. Oli hiljem sama äri Viljandi ja Pärnu osakondade juhata- jaks, kust mõne aasta järele astus Pärnu Joh. Linde ärisse. Pärnust tuli juubilar Tallinna Lin- de äri Tallinna osakonna juhatajaks ja oli peale Linde surma selle äri kuraatoriks. 1915. a. peale on Eduard Rosenvald Tallinna Põhja paberi- ja puupapivabriku direktoriks.

Hra Rosenvald on jõudnud edasi tänu oma teravale mõistusele, organisaatori andele ja vä- simatule tööle, mida vääriliselt tunnustab kogu meie tööstur- ja kaupmeeskond. Ta on tegev, peale kaubandus-tööstuskoja, veel paljudes suur- ettevõtetes ja majanduslikes organisatsioonies. Samuti on ta ikka veel leidnud mahti seltskond- likuks tegevuseks, harrastades laulu ja muusikat, milleks tal vanematelt päritud head anded.

Juubilarile, kes praegu parimas meheas ja oma võimiste haripunktil, soovime südamest õn- ne ja edu ta väga mitmekesisel tegevusalal.

Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuu- aedade omanduseks andmise seaduse eelnõu.

Maaseaduse § 15 lit. b määrab, et riigimaid antakse tarvitada tööstuslikuks ja kaubandusli- kuks otstarbeks pikajaliselt kuni 99 aastani. Selle määruse kohaselt on tarvitamiseks antud

kõik maaseadusega võõrandatud põllumajandus- likku iseloomu kandvad tööstuslikud ettevõtted, viljapuuaiad ja ärikohtad. Kogemused aga näi- tavad, et sarnane tarvitamisviis ei vasta meie

oludele. Iseäranis suuri raskusi sünnitab tähtajaline maakasutamine tarviliku tegevuskapitali saamisel, kuna ettevõtjatel suuremalt osalt isiklikku kapitali ei jätaku. Et tähtajaline kasutamine ei suuda tarvilikke kindlustusi pakkuda, siis ei ole võimalik tööstuslike ja kaubanduslike ettevõtete arenemine, mille tagajärjel rahvamajanduses tekib seisak, kuna riigi päralt olevad varandused, nagu hooned, sisseseedad ja muud maakoha päraldised, end otstarbekohaselt ei luba ära kasutada ja väärtust kaotavad. Et kindlustada maal asuvate tööstusettevõtete arenemist ning ära hoida riigivaranduste hävimist, on tarvilik nende likvidatsioon. Tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuuadade müüki, mis välja rentimata või mis riigi kätte tagasi tulevad rendivahekorra lõpetamisel, tuleb korraldada enampakkumisel, kuna aga need tööstusettevõtted, ärikohad ja viljapuuaiad, mis korralikult majandatakse või kus tähtsam osa hoonetest ja sisseseedetest rentnikkude omandus, tulevad likvideerida määratud hinnaga. Tööstusettevõtte hinnaks tuleb arvata selle väärtus, arvestades igal üksikul juhtumisel ka ärikohta või tööstusettevõtte asupaiga ja majanduslike soodustustega. Et kindlustada suuremale hulga kodanikkudele võimalust kodumaa pinnal töötada, on tarvilik kitsendus, mis määrab maakohtade omandamise. Mis puutub ostuhinna tasumisesse, siis tulevad siin samad tingimused maksuma panna, mis riigimaade põliseks tarvitamiseks või omanduseks andmisel, kuna ostuvõla pealt intresside

määr võiks olla suurem, kuid üle 6% ei tohiks tõusta. Samuti ei tohiks võla tasumine kesta üle 36 a. Maakohtade ostu-müügi lepingute sõlmimise ja kinnistamise kord oleks sama, kui ette nähtud riigimaade põliseks tarvitamiseks ja omanduseks andmise seaduses.

Sellekohane seaduseelnõu, mis põllutöömisteeriumis kokku seatud, oli arutusel kaubandus-tööstuskoja poolt 1927. a. 1. oktoobril kokukutsutud riigistatud tööstusettevõtete ja ärikohtade rentnikkude ülemaalisel koosolekul, kus seaduseelnõu samal kujul, nagu see põllutöömisteeriumis kokku seatud, heaks kiideti ja ainult mõni üksik redaktsiooniline parandus tehti.

Koosolekust võtsid osa: Põllutöömisteeriumi O. Köster, kaubandus-tööstuskoja V sekts. aseesimees K. Mikita, V sektsiooni sekretär P. Huik, põllutöömisteeriumi peasekretär A. Varep, põllutöömisteeriumi riigimaade valitsuse esindaja M. Kitznik, rahaministeeriumi hindamisameti direktor R. Tiitso, kaubandus-tööstusministeeriumi tööstusinspektor A. Michelson ja üle 60 riigistatud tööstusettevõtte rentniku.

Koosolekul viibiv põllutöömisteeriumi O. Köster tervitas koosolijaid ja soovis töödele jõudu ja head tagajärge.

Rahaministeeriumi poolt olid esitatud vab. val. selle seaduseelnõu kohta mõningad parandused, kuid vab. val. ei ühinenud nendega ja seaduseelnõu on esitatud riigikogule sel kujul, nagu see ülemaltähendatud koosolekul vastu võeti.

Rahvusvahelised meriseaduse küsimused käesoleva aasta rahvusvahelise meriõiguse konverentsil.

E. M.

Kuna meil on päevakorras mitme rahvusvahelise meriõiguse konventsiooni, mis Brüsseli diplomaatiliste konverentside poolt rahvusvahelise meriõiguse töö tagajärgedena on vastu võetud, ratifitseerimine, siis on huvitav jälgida meriõiguse konverentsi tööd ja meeoleolu sel konverentsil, mis augusti alul Amsterdamis ära peeti, seda enam et Eesti sellest enam osa ei võtnud.

Konverents käsitas peaaegselt kaht küsimust: 1) Reisijate sunduslikku kinnitamist ja 2) konossemente.

Esimene puudutab põhimõtet, mille alusel kõik laeval sõitvad reisijad tuleksid sunduslikult õnnetuste vastu kinnitada, misjuures kinnitamise kulud muidugi sõidurahadele lisaks tuleksid. See küsimus on üles tõstetud Inglismaa poolt ning

rahvusvahelisel meriõiguse konverentsil juba varem kõne all olnud, kus küsimuse ettevalmistamiseks valiti vastav alamkomisjon. See alamkomisjon inglise tähtsa laevasõidutegelase Sir Norman Hill'i juhatusel oligi juba kokku seadnud vastava konventsiooni kava ning alamkomisjoni eesistuja soovitas tarvitusele võtta sundusliku kinnitamise. Konverentsil leidis aga see ettepanek ainult nõrka toetust Belgia ja Prantsuse esindajate poolt, kuna aga Skandinaavia, Saksa, Hollandi ja Ameerika esindajad kindlasti seletasid, et nemad on sundusliku kinnitamise sissetoomise vastu, seda põhjendades küllalt kaaluvate argumentidega. Sarnane opositsioon tahtis isegi komisjoni eesistuja kriisi välja kutsuda ning kogu küsimuse tulemus oli see, et

vastu võeti resolutsioon, kus küsimuse otsustamine edasi lükatakse ning alamkomisjonile tehakse ülesandeks küsimust silmas pidada ning tulevikus esineda vastavate ettepanekutega. Üldmulje aga jäi niisugune, et vaevalt on oodata, et see küsimus isegi ligematel konverentsidel jaatavalt otsustatakse.

Teiseks tähtsamaks küsimuseks oli n.n. „Clean bills of lading“ või „letters of indemnity“ küsimus, mis teatavasti kauemat aega rahvusvaheliselt päevakorras ning mille lahendamise kaubanduses ja rahaasjanduses suure tähtsusega, kuna „letters of indemnity“ võivad teataval juhul vähendada konnossementi väärtust, mis pankade või kaupmeeste poolt on heas usus vastu võetud, et sinna tehtud sissekanded tõesti täpselt tööoludele vastavad.

Sel konverentsil selgus, et idee on vahepeal uusi sõpru leidnud, nii et juba järgmiste maade rahvuslikud meriõiguse komiteed soovivad rahvusvahelise konventsiooni kaudu „letters of indemnity“ ära kaotamist: Belgia, Prantsuse, Daani, Hollandi, Greeka, Rootsi ja Jaapani. Ing-

lismaa soovib aga, et küsimuse reguleerimine peaks jääma huvitatud poolte otsustada. Vastu aga on Itaalia, Saksamaa ja Norra, kes eriti liinilaevanduses näevad raskusi.

Ehk küll küsimuses mitmekülgselt mõtteid vahetati, ei tuldud ka seekord miskile kindlale otsusele, ehk küll paralleelselt tehti mitmed lahendamise võimaluse ettepanekud või arvamised, mis aga üldist poolehoidu ei leidnud.

Vastuvõetud resolutsioonis toonitatakse, et ühiselt arvamisele on tuldud „l. of i.“ soovimatuse kohta ning selle järeldusel mitmel maal küsimuse lahendamisele asunud vastavate poolte vahel ning soovitatakse küsimust teraselt jälgida käsikäes käies rahvusvahelise kaub.-kojaga ning tarbekorral erikomitee asutades vastava konventsiooni väljatöötamiseks.

Nii liigub see tähtis küsimus, ilma et oleks veel jõutud miskile kindlale otsusele.

Teistest küsimustest olid ainult aruanded seni vastu võetud konventsioonide maksmapaneku kohta, mis üldiselt teada.

Huvitav laevasõidu projekt Ameerikas.

„Wirtschaftsdienst“ nr. 39 toob teate huvitavast laevaühenduse projektist Põhja-Ameerika ja Euroopa vahel ekspress-aurikutega, mis katksid selle vahe 4 päevaga. Kavatsusel on ehitada 10 turbiinaurikut, igäüks 20.000 br. reg-tonni mahutusega ja keskmise sõidukiirusega 31—35 sõlme tunnis. Lähtesadam Ameerikas oleks mitte New-York, vaid Long-Islandi põhja-idapoolsem sadam Montank Point, mis New-Yorgiga raudteeliiniga ühendatud. Sihtsadamad Euroopas oleksid Plymouth ja Havre. Aurikud, nagu juba tähendatud, sõidaksid selle maa Montank-Point'i ja Plymouthi või Havre'i vahel 4 päevaga, nii et reisijad neljanda päeva õhtul jõuaksid Londoni ja keskööl Pariisi. Laevastik kümnest üksusest suudaks võimaldada igapäev üht laeva nii Ameerikast kui Euroopast välja saata. Edasi tahetavat ühenduse kiirust suurendada veel sel teel, et igal laeval kaasas on ka lennuk, millega eriti kiiret posti kui ka reisijaid, kellel eriline rutt, enne laeva päralejõudmist õhuteel sihtsadamasse toimetada. Ameerika pinnal on lõppsadamaks valitud Montank-Point nähtavasti seepärast, et seal alati valmis seisavad ühendusabinõud, mis Euroopast tagasi jõudvaid ameeriklasi lühikese ajaga viivad New-Yorki, Bostoni, Chicagoosse või mujale Ühisriikide sisemaa punkti.

Et kõnesolev projekt pole neid lugematuid

kavatsusi, mis Ameerikas alatihti üles ujuvad ja sama ruttu jälle kaovad, vastutavad oma nimega selle projekti valmistajad, kelle hulgas näiteks on ka Ameerika laevaomanikkude liidu president H. B. Walker, end. Merchant Fleet Corporation'i vitsepresident Mr. Sheedy ja paljud teised tähtsad tegelased laevasõidu alal. Kavatsust toetavat ka Pennsylvania Railroad Co, kes huvitatud on Montank-Point'i ja New-Yorgi vahelise raudtee sissetulekutest. Edasi nimetatakse ühenduses kõnesoleva projektiga paljusid nimekaid laevaehitusinsenere. Laevade plaanid 35-sõlmelise kiirusega valmistavat Ameerika meriväe laevaehituse insener Ernest H. Rigg. Laeva pikkus on arvatud 800, laius 80 ja süvis 24,9 jala peale. 20.000-tonnilise mahutuse juures on laeval neli lage ja I klassi ruumid 400 reisijale. Peale selle nähtavat ette laduruum 500 t. väärtuslikule kaubale. Masinad käivad turbiinidega 100.000—130.000 H. J. Praegu ollakse tegevuses modell-laeva katsetamisega meriväe basseinis, et leida kohaseimat laevakere vormi, tüüri asetust jne. Katseid juhatab laevaehituse insener Ferris, kes oma heade konstruktsioonidega Ameerikas laialt tuntud.

See suurejooneline kavatsus nõuab kahtlemata määratuid kulusid. Juba ühe laeva ehituskulud ulatuvad 60 miljoni Saksa riigimarga

peale, nii tuleks kogu laevastik maksma 600 miljonit riigimarka. Ilma tugeva toetuseta riigi poolt on kavatsus vaevalt teostatav. Loodetakse riiklikust laevaehitusfondist, mis omal ajal ulatus 125 miljoni dollari peale, laenu ja peale selle veel kohustust maksa postiveo eest 9 miljonit dollarit aastas subventsiooni. Seni ei olevat ei Ühisriikide valitsus ega ka laevasõiduamet küsimuses seisukohta võtnud. Kavatsuse ülesvõtjad juhivad valitsuse tähelepanu asjaolule, et projekti teostamine ei kindlustaks üksnes Ameerika tähtsust ookeaniliikumises, vaid suurendaks ka tunduvalt Ühisriikide merijõude. Seesuguse kiirusega laevad võiksid sõjapäevil hea eduga täita abiristlejate ülesandeid ja oleks seepärast õigem ehitada laevu, mis endid kaubalaevadena ära tasuvad, kui maksumaksjate kulul ehitada sama palju 10.000-tonnilisi abiristlejaid, hinnaga 10 miljonit dollarit igaüks.

Tsemenditööstuse seisukorrast Eestis.

Käesoleval aastal on meie tsemenditööstuses ja -turul tulnud ilmsiks nähtusi, mis lubavad oletada, et siin asjad mitte kõik pole nii, nagu nad peaksid olema.

Mäletatavasti esinesid käesoleva aasta juulikuus a.-s. „Asserini“ tsemendivabriku töölised töö-hoolekandeministri ees märgukirjaga, milles nad teatasid, et a.-s. „Asserini“ tsemendivabrik on sunnitud ajutiselt oma tegevust katkestama, sest aktsiaseltsil puuduvat kapitali vabriku sisse-seade uuendamiseks ja moderniseerimiseks. Nimetatud märgukirjas juhtisid töölised ministri tähelepanu asjaolule, et tsemenditööstus tohiks meie oludes olla küllalt elujõuline, sest kui toores- nii kütteenegi on koha peal saadaval ja kui aktsiaseltsil ehk endal kapitali ei leidu vabriku moderniseerimiseks, siis riigil küllalt põhjusi peaks olema, et anda a.-seltsele vajalist kapitali laenu teel.

Mõni aeg hiljem näitasid aga väliskaubanduse andmed, et meie välismaalt tsemendi sisse tuuakse ja meie äriühingutele ning ehitusettevõtjatele agendid-välismaalased uusi pakkumisi tsemendi müügiks tegid ja need kümnetuhande tünnini ulatusid, misjuures pakutava tsemendi hind ümmarguselt 100 mk. tünnilt oli odavam kui kodumaa tsemendi hind.

See asjaolu ja tehtud pakkumised on ulatunud ka ametiasutuste kõrva ja viimaste poolt ettevõetud selgitusel on otsusele jõutud, et siin on tegemist n. n. „dumping'iga“. Tsement, mida

Ameerika laevasõidu eriajakirjad sõeluvad elavalt kõnesolevat projekti. Projekti tehnilise läbiviimise kohta ei tunta kahtlust, kuigi Washingtonis tehtavate katsete tulemused pole avaldatud. Rohkem mõtlemapanevad on projekti puhtkaubanduslikud alused. Kaheldakse, kas leidub küllalt reisijaid, kes valmis on kõrget sõiduhinda maksma selle eest, et üks päev varem pärale jõuda. Ja et sõiduhind suurte kulude tõttu kõrgele tõuseb, on kindel. Kuid selle küsimuse lahendab alles tegelik elu. Igatahes on projekti loojad arvamisel, et kiire automobiliühenduse arenemine on kõige paremaks tõenduseks, et tung kiire liikumise poole järjest suureneb.

On ometi kaheldav, kas tung kiire liikumise poole laieneb ka merisõidule, kuna see ju paljudele on ühtlasi ka tervise kosutamiseks. Ja seepärast asuvad paljud eriajakirjad projekti tasuvuse küsimuses kahtlevale seisukohale.

meie ärimeestele pakutakse, on oma lsamaal tunduvalt kallim hinnast, millega teda meie turule saadetakse. Et aga meie tsemendivabrikute kitsikut seisukorda ja meie siseturu väikest tarvitamisvõimet hästi tuntakse, siis püüavad välismaa tsemenditehased, kasutades odavat sisseveo tollimaksu (praegu 0,006 fr. kilogr.), meie tarvitajaskonnale välismaa tsemendi tutvustada ja seega ühtlasi ka anda hoobi meie tsemendivabrikutele; sest kui näit. meie turule paarkümmend tuhat tünni tsemendi visata, siis on see juba õige tugevasti tunda. Seega saaksid nad siis meie tsemendivabrikuid sundida kas nendega turujao-tamiseks või muuks lepinguks otsima kokkulepet või, mis veel parem, oma vabrikud sulgeda ja siis — oleksid neil vabad käed meie turul pere-mehe mängimiseks.

Nagu kuulda, ei ole ametiasutused oma selgitustöö tulemustest ka vastavaid järeldusi jätnud tegemata, vaid sellest on vabariigi valitsust informeeritud ning viimane kaaluvat, mis meie tsemenditööstuse seisukorra parandamiseks ette võtta. Küsimuse alla on võetud tsemendi sisseveo tollimaksu tõstmine selle määrani, mis ette nähtud väljatöötatud minimaal- ja maksimaal-tariifides, s. o. 0,018 fr. kilogr., ja millise normi elluviimiseks ka vabariigi valitsusel vastava seaduse põhjal õigus ilma, et ta küsimust enne riigikogus tarvitseks ette kanda.

Soovida jääb, et vabariigi valitsus pea oma otsuse teeks ja meie tsemenditööstuse eluküsimusele annaks väärilise tähtsuse, sest nagu tänini

tehtud kokkuvõtted näitavad, ei ole meie tsemenditaru süvendamisele kodumaal nimetamisvääriliselt kaasa andnud kokkulepe tsemendivabrikute ja kaubandus-tööstusministeeriumi vahel riigiasutustele ja -ettevõtetele ning põllumajanduslikkude ehituste jaoks odava (675 mk. tünn) tsemendi müümiseks — milline kokkulepe hiljem ka linna-

valitsuste tarviduste peale laiendati — vaid seks, et tsemendi tarvitamist levitada ja siseturgu süvendada, on vaja pikemaajalist ja püsivat selgitustööd, mis aga suuri kulusid nõuab ja mida ikka ainult siis võib teha, kui tsemenditööstus on kindel, et tema selle vilja võib lõigata, kuna nüüd seks see kindlus puudub.

Detailkaubanduse statistika.

(Algus „K.-t.-koja Teataja“ nr. 19.)

Statistika äride kasutoovuse tegurina.

VI. Statistikaga saavutatavad paremused. Hea on, kui äriomanik kauba müügi vastu huvi tunneb, kuid vähemalt sama tarvilik on, et ta ka oma äri juhtimise eest tõsist hoolt kannaks ning ikka jälle statistilised andmed kätte võtaks, mis talle äärmiselt väärtuslikke näpunäiteid äri juhtimiseks annavad. Ladude statistika näitab temale, kui palju kaup tal praegu olemas, mida ta uuesti tohib sisse osta, kui palju kasu ta iga ladu pealt saab jne. Miks on pärast hooaja lõppu veel nii suur kaupade ta-

gavara järel? Mida käesoleval aastal hooajaks sisse osteti? Mida ja kui palju müüdi? — eelmisel aastal? Miks nüüd vähem läbi müüdüd ja pealegi rohkem sisse ostetud? — niisugused küsimused kergivad üles statistika uurimisel.

Ülaltoodud seletused on küllaldased selleks, et iga äriomanik suurema vaevata suudaks võrdleva statistika abil oma äri kohaselt sisse seada. Statistika sisseseadmisel tuleb iga üksiku ladu inventuur-koosseis müügihindadega üles võtta ja iga uus kaupade sissetulek juure kirjutada.

Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse Pank.

Peapank: Tallinnas, Suur Karja tänav nr. 7.

Osakonnad: Tartus, Narvas, Viljandis, Haapsalus, Pärnus, Petseris, Valgas.

Aktiva	ÄRISEIS 30. septembril 1927. a.	Passiva	
Kassa ja jooksv. arv. Eesti Pangas	15.415.904.—	Aktiikapitaal	200.000.000.—
Laenu ja disk. vekslid	484.249.805.—	Tagavarapitaal	89.820.000.—
Väärtpaberid	44.397.100.—	Liikumata var. kust. kapitaal	28.190.000.—
Välismaa rahad	3.680.806.—	Hoiusummad	286.862.632.50
Korrespondendid:		Korrespondendid:	
Loro	26.689.623.—	Loro	162.170.405.—
Nostro sisemaal 13.136.202.—		Nostro sisemaal 33.844.833.—	
„ välism.. 25.547.823.—	65.373.648.—	„ välism.. 1.180.407.—	51.195.645.—
Osakonnad	57.669.707.—	Osakonnad	49.389.426.—
Kinnisvara	74.284.355.—	Rediskont	17.679.426.—
Vallasvasa	10.209.449.—	Garantiid	167.417.372.—
Garantiide deebitorid	167.417.372.—	Väljamaksmata osakasu	1.849.025.—
Protestitud vekslid	911.036.—	Riigimaksud	280.500.50
Ärikulud	20.417.409.50	Saadud protsendid ja komisjon	43.773.461.58
Makstud protsendid ja komisjon	20.373.103.50	Aktsepteeritud maksukäsed	2.814.987.50
Muud aktivad	7.999.386.—	Eudiste aastate puhaskasu arve	6.799.843.92
		Muud passivad	26.326.763.—
	972.399.083.—		972.399.083.—
		Inkasso vekslid ja dokumendid	119.963.107.—

EESTI PANK.

Osakonnad kõigis maakonnalinnades.

Arvete seis 31. augustil 1927. a.

Aktiva.

Riigikassatähed ja vahetusraha	377.964.181.—
Kuld kangides	511.034.256.—
Välisvaluuta	36.583.833.—
Väliskorrespondendid	449.670.626.—
Välisvekslid	86.260.820.—
Sisevekslid	1.784.247.156.—
Konto-korrentlaenuid	3.634.972.881.—
Mitmesugused kindlustatud laenuid	124.054.747.—
Akkreditiivide ja garant. deebitorid	333.728.730.—
Väärtpaperid	127.827.664.—
Muud aktivad	409.763.742.—
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
Väärtused depoois	1.653.340.460.—
Inkasso dokumendid	296.882.092.—
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
	7.876.108.636.—

Passiiva.

Põhikapital	250.000.000.—
Tagavara- ja eritagavarakapital	400.526.897.—
Kustutus- ja kinnisvarakapital	32.287.051.—
Panga ametn. ja teenij. toetuskapital	15.288.200.—
Pangatähed liikvel	1.966.405.800.—
Hoiusummad	271.106.692.—
Riigikassa erihoiusummad	2.399.088.746.—
Riigikassa jooksev arve	361.760.689.—
Riigiasut. jooksv. arved ja deposiidid	749.824.694.—
Jooksvad arved	554.249.981.—
Kohustused välisvaluutas	47.836.768.—
Akkreditiivide ja garant. kreditorid	338.595.256.—
Muud passivad	489.137.862.—
<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>
	7.876.108.636.—

JUHATUS.

Ladustatistika.

Ladu A		Juuli 1926			
Saavutatud kalkulatsioon 33,3%		Inventuurkoosseis			
		1. juuli 1926 Sisseost 1.260.000.—			
		1. juuli 1926 Müük 1.790.000.—			
Aeg	Kaupade sissetulek		Kaupade väljaminek		Märkused
	Netto	Brutto	Päeviti	Kokku	
1	30 025.—	45.850.—	46.085.—		Lahter „kokku“ on üksikute päevade kogusumma jaoks, mis igakord sissekandmisel tuleb välja arvata ja üles kirjutada.
2	48 060.—	79.060.—	81.260.—	127.345.—	
3	90.250.—	140.530.—	130 025.—	257.370.—	
—					
31	jne.				
Summa	1.793.600 — Maha arvata	2.849.400.— 160 000.— 2.689 400.—	— alla hinna	3.460 000.— müüdud kaupade pealt.	

VII. Kauba väljamineku (müügi) statistika. Kauba sissetuleku kohta saadakse statistilised andmed kauba tellimisarvetest, kauba väljamineku kohta aga — müügi puhul väljakirjutatavatest kassatähtedest või arvetest. Korrapärase müügikorraldus, maksmise toimetamine kassas ja sellega seotud kontroll on tähtsamateks teguriteks igas äris. Kassatähed on algdokumentideks ja neid tuleb seesugustena käsitada. Juhul, kui ühe kassatähga korraga mitu kaupa mitmesugusest ladust või liigist müüakse, peab iga kauba ette ladumärgid A, B, C, D või 1, 2, 3, 4 jne. täpselt ära märgitama. Ladude jaotus ei takista järelikult sugugi seda, et müüja ühel ja samal ajal mitme ladu kaupu müüb. Iga müüja peab aga täpselt selle üle olema informeeritud, missugusesse ladusse või liiki müüdud kaup kuulub, missuguse ladu all kaup statistiliselt on märgitud. See ei tekita raskusi; teatud tähelepanelikkuse juures on vead täiesti võimatud. Pealegi on iga bloki juures kassaleht olemas, kuhu müügist saadud summad noteeritakse. Läbikirjutatavat kassablokki ja müügilehti peaks igas korralikus äris tarvitama, sest nende põhjal on võimalik teostada kontrolli sissekasseeritud summade üle ja pidada statistikat. Kassatähed peab iga päev ladude järele kokku arvama ja (müügi-) summad kaupade väljamineku statistikas samuti ladude viisi sisse kandma.

VIII. Üksikuid statistilisi andmeid kaupade väljamineku ja sissetuleku üle on võimalik niiviisi koostada, et saavutatakse ülevaatlik

statistiline tabel iga ladu kohta. See on suureks paremuseks, sest niiviisi võimaldub alati kaupade sissetulekut ja väljaminekut, järelikult ladu silmapilkselt koosseisu, kindlaks teha. See on maksev kõigi ladude, samuti ka kogu äri kohta. Kaupade sissetuleku kalkulatsioon-kontroll on ladustatistika kõrval järelikult täiendavaks abinõuks bruttokasu protsendi kindlaksmääramiseks, mis omakorda on tarvilik ladutagavarade väärtuse kindlakstegemiseks.

Ladutagavara hindamine 1. augustil 1926. a. müügihindade põhjal: inventuurkoosseis + kaupade sissetulek (brutto) — kaupade väljaminek = inventuurkoosseis (sisseostuväärtus miinus 33,3%). Sel kombel on võimalik alati kindlaks teha ladutagavarade väärtust, kuid ainult seesuguse ladustatistika abil, seejuures kui sisseostuni müügihindadegi põhjal.

Kui äriomanik tahab kindlaks teha puhaskasu, siis tuleb tal saadud bruttokasust ainult veel ärikulud maha arvata. Kuid just ärikulude üle peab kõigepealt statistikat pidama. Statistika abil saab äriomes täpse ettekujutuse ärikulude suuruse ja laadi kohta, missuguste kulude vähendamiseks tema abinõusid tarvitusele teab võtta. Harilikult on lugu aga nii, et äriomanik ainult kord aastas saab bilansist teada oma ärikulude suurust ja ei suuda s'is enamjaolt kuidagi aru saada, kuidas niipalju kulusid võis tekkida; kuid kulud on tehtud ja siis on juba liig hilja asja parandada. Seepärast peab ärikulusid aasta otsa statistiliselt koguma, et nende üle alati olla informeeritud. Ärikulude kohta käiv statistiline tabel kujuneks järgmiseks:

Ärikuulud juulis 1926. a.

Aeg	Teenijate palgad	Üür	Küte	Valgustus	Kapitali % ^o / ₁₀₀ (panga)	Kinnitus	Ekspedi- tsioon	Reklaam	Kontori- tarbed	Kauba- proovid	Reisi- ja sõidukulud	Maksud	Posti- ja veokulud	Ruumide remont	Dekoreeri- miskulud	Märkused
1. — 5.																
6. — 10.																
11. — 15:																
jne.																

Niisugune skeem tuleb iga kuu kohta kahe lehekülje ulatuses sisse seada. Nagu kõigi statistikate juures nii ka siin on viimane külg määratud kuu kokkuvõtte tegemiseks võrdluste läbi viimise otstarbel eelmiste aastatega. Erilises tabelis tuleksid siis veel teenijate palgad ja reklaamikulud üksikute ladude vahel ära jaotada; ülejäänud ärikuulud jaotatakse siis kõigi muude ladude vahel, vastavalt läbikäigu suurusele.

Teatud korradel on äriomanikul vaja teada, kuidas ta finantside üldine seisukord on. Nende kolme statistilise tabeli (sissetulek, väljaminek, ärikuulud) põhjal on tal kerge välja arvata kasu toovust teatud aja kohta, m's niiviisi teatud määral üldstatistikaks oleks kuu või veerandaasta kohta, nii kuidas keegi seda soovib. See üldülevaade annab täpse pildi kogu ettevõttest.

Kasutoovuse arvutamine.

a) Üldülevaade.

K u u	Ladu A			Ladu B			Ladu C			Ladu D		
	S.	V.	% ^o / ₁₀₀	S.	V.	% ^o / ₁₀₀	S.	V.	% ^o / ₁₀₀	S.	V.	% ^o / ₁₀₀
Inventuur-koosseis 1 I. 1925	1.480.000.—	—	—	1.560.000.—	—	—	1.210.000.—	—	—	1.640.000.—	—	—
Jaanuar kuni	5.010.000.—	7.810.000.—	40	8.380.000.—	11.880.000.—	33 ¹ / ₃	1.140.000.—	5.390.000.—	30	8.140.000.—	10.740.000.—	90

b) Ärikuulud.

Palgad	Üür	Maksud	Küte	Valgustus	Reklaam	Protsendid
320.000.—	410.000.—	1.500.000.—	220.000.—	560.000.—	1.020.000.—	400.000.—

Kinnitus	Dekoreeri- mine	Kontor	Kirjutus- tarbed	Kauba- proovid	Reisikulud	Postikulud	Remont
50.000.—	110.000.—	120.000.—	130.000.—	120.000.—	160.000.—	120.000.—	430.000.—

c) Sellest järgneb üksikute ladude kohta:

	A	B	C	D
Saavutatud keskmised kalkulatsioonid	40%	33 ¹ / ₃ %	30%	30%
Saavutatud müügiväärtus	7.810.000.—	11.880.000.—	5.390.000.—	10.740.000.—
Bruttokasu	3.120.000.—	3.960.000.—	1.620.000.—	3.230.000.—
Järelikult kaupu välja läinud	4.690.000.—	7.920.000.—	3.770.000.—	7.510.000.—
Kaupade sissetulek ja inventuuri koosseis	6.490.000.—	10.940.000.—	5.350.000.—	9.780.000.—
Väljaläinud kaubad maha võtta	4.690.000.—	7.920.000.—	3.770.000.—	7.510.000.—
Jääb ladusse	1.800.000.—	3.020.000.—	1.580.000.—	2.270.000.—

d) Kogu ettevõtte kohta järgneb sellest:

1) Müügi suhtes:

müügi summa	35.820.000.—
kaupade väljamineku summa	23.890.000.—
bruttokasu summa	11 930.000.— = 33,30/o
ärikulude summa	8.640.000.— = 24,10/o
puhaskasu summa	3.290.000.— = 9,20/o

2) Ladude suhtes:

kaupade sissetulek ja viimane inventuuri koosseis	32.560 000.—
kaupade väljaminek ladudest	23 890.000.—
jääb uus ladude koosseis	8 670 000.—

Niiviisi seisab äriomanikul kõik, mis tal ärist on vaja teada, selgetes arvudes silmade ees. See statistika korraldus on kõlbuline kogu detailkaubandusele, vaatamata sellele, missuguste kaupadega kaubeldakse. Kõik, mis tarvis, on statistiliselt arvatud, ja kõik arvud, muudatused ladude tagavarades ja ärikulud on arvuliselt õieti kindlaks tehtud, järelikult on olemas kõik eeldused igapäevase bilansi tegemiseks.

Üldiselt hoiab iga ettevõtte oma eramajanduslikku statistikat saladuses. Kuid täie õigusega ülistatakse Ameerika eramajanduse otsekoheust,

kes juba ammu arusaamisele jõudnud, et ka eramajandusliku statistika andmete avaldamine on suureks kasuks rahvamajandusele ja vaevalt võiks see võistlevatele äridele sõjariistana mingit erilist tulu tuua. Mida rohkem neid küsimusi avalikkuses käsitatakse, seda enam hakatakse kaupmeeskonnas aru saama eramajandusõpetuse (organisatsioon ja statistika) tähtsusest, mille õige käsitlemine toob tunduvalt kasu ja viib arusaamisele, kui tähtis on arvepidamise otstarbekohane korraldus ratsionaliseerimise tegurina.

(Handelszeitung des „Berliner Tageblatts“.)

O. L.

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA TEATEID.

Koja nõukogu koosolek 7. X. 1927.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu pidas 7. oktoobril s. a. oma järjekorralist koosolekut. Juhatas nõukogu esimees hra K. Päts. Päevakorra tähtsamaks punktiks oli

Koja 1928. a. eelarve,

mis 20. sept. s. a. Koja eelarvekomisjoni poolt läbi vaadatud. Eelarve esitati juhatuse poolt nõukogule vastava seletusega:

1928. aasta tulude ja kulude eelarve kokkuseadmisel on katsutud võimalikult täpseid kulude summasid eelarvesse üles võtta, et 1928. a. kulude eelarvet, võrreldes läinud aasta kulude eelarvega, vähendada ja sellega võimalust luua maksudest võetavat protsendimäära alandada. Sarnane tahe on juhtinud ka sektsioone oma eelarvete kokkuseadmisel, olgugi et ühed on kavatsenud suuremat maksumäära alandamist oma eelarvetes kui teised, mis muidugi tingitud asjaolust, et mõnedel sektsioonidel on suuremad sissetulekud kui teistel ja seepärast ka suurem võimalus oma eelarveid vähemate maksunormide juures tasakaalustada. Selle juures ei jäta ka mõju avaldamata sektsioonide eelarvete peale

tuludest saadavad % osa, mis nende kulude katmiseks pakuvad kergemaid ja lahedamaid võimalusi kui juhatusele kuuluv 1/3 saadavatest tuludest keskasutuse kulude katmiseks.

Juba läinud aasta eelarve esitamise juures oli juhatusel võimalus sellele juhtida tähelepanu, et keskasutuse eelarve kulusid võimalik pole ühest kolmandikust tuludest katta, vaatamata isegi kõige kõrgema, s. o. 5% maksumäära juures, kuna tegelikud kulud on suuremad kui tuludest saadav 1/3, põhjusel, et kõik keskasutuse eelarves ettenähtud kulud on tingitud üldisest Koja ja sektsioonide tegevusest ja et maksude arvestamine, praegu 17.600 maksumaksjalt, kui ka üldine Koja asjaajamine on keskasutuse ülesandeks.

Kuid eeldades seda, et peakoosolek läinud aasta eeskujul eelarvekomisjoni soovil ja nõukogu ettepanekul sektsioonide tulude ja kulude summad annab juhatuse käsutada ka käesoleva eelarve kinnitamise juures, on juhatusel võimalik eelarvet täita isegi lisaärimaksudest saadava maksumäära alandamise juures.

Vähendades tunduvalt kulude eelarvet paneb juhatus ette eeloleva aasta tulude normi Koja heaks määrata järgmiselt: põhiarimaksu pealt endiselt 5%, aga lisaarimaksude pealt võetavat protsenti 1% võrra alandada, seega määrata 4%. Selle juures oleks kulude eelarve vähem läinud aasta kulude eelarvest Mk. 2.046.467,— ja tulude eelarve vähem Mk. 2.026.280,—.

Suuremat maksumäära alandamist ei ole juhatus arvates võimalik läbi viia, kuna riigile makstav kasuprotsendinorm, mitteamuandvatelt ettevõtelt, on alandatud keskmiselt 5% võrra. Selle kasuprotsendi maksunormi alandamise tõttu maksavad nimetatud ettevõtted aastas umbes 8—9 miljonit marka vähem kui maksid varem, milline asjaolu ka Koja tulude peale teatud mõju ei jäta avaldamata. Igatahes on mitteamuandvad ettevõtted saavutanud sellega kokkuhoiu, millest neil võimalik oma maksu Kojale tasuda ja veel ülegi jääb.

Nagu juba eelpool tähendatud, on kulude eelarvet katsutud tegelikkude kulude kohaselt kokku seada, mis on võimaldanud käesolevat kulude eelarvet võrreldes eelmise aasta kulude eelarvega mk. 2.046.467.— võrra vähendada, kuna kogu eelarve kulude üldsumma on mk. 11.640.000.—.

Tähendame siin ära kulude eelarvete üldsummad:

I sektsioon	mk. 660.000.—
II „	„ 2.090.650.—
III „	„ 1.088.000.—
IV „	„ 780.000.—
V „	„ 853.335.—
VI „	„ 656.000.—
Sektsioonid kokku	mk. 6.127.985.—
<hr/>	
Keskasutus	„ 5.512.015.—
<hr/>	
Kokku	mk. 11.640.000.—

Sektsioonide poolt on tulude eelarvetes arvatud mitmesugused maksuprotsendimäärad.

Kuid et maksuprotsendimäär kõikidel sektsioonidel peab olema ühtlane, paneb juhatus ette juba sissejuhatuses tähendatud maksumäära normi 1928. a. peale — põhiarimaksust 5% ja lisaarimaksudest 4% — kindlaks määrata, võttes aluseks sissetulnud 1926. a. maksude summa kõikide sektsioonide kohta. Nendel alustel arvatud kogutulu oleks mk. 11.670.000.— ja võimaldaks eelarvet tasakaalustada ülejäägiga mk. 30.000.—.

Üldiselt peab tähendama, et juhatus aastastalt on püüdnud kulude eelarvet vähendada ja tegelikkude kuludega kohandada, mida tõendavad esitatud kulude eelarved. Algusel, esimese, s. o.

1926. a., kulude eelarve kokkuseadmisel puudusid kogemused ja selge ülevaade eelolevate kulude suuruse kohta, mispärast ka kulude eelarve kujunes umbkaudseks, kulude summaga mk. 16.269.648.—. Juba järgmise aasta kulude eelarve kokkuseadmisel katsuti kulusid vähendada, ehk küll veel polnud kuigi suuri kogemusi, kuna Koja tegevus oli kestnud alles kolmveerand aastat, ning esitati eelarve mk. 13.686.467.— peale, seega mk. 2.583.181.— eelmise aasta eelarvest vähem. Nüüd, kus Koda juba ligi kaks aastat tegutsenud, on võidud tegelikkude kulude alusel 1928. a. kulude eelarve kokku seada ja üleliigsed summad välja jätta, mille tulemuseks kulude summa, võrreldes eelmise aastaga, veelgi üle kahe miljoni on vähenenud ning mis juhatusel on võimaldanud lisaarimaksu pealt võetava protsendimäära alandamise ettepanekuga esineda.

Maksuprotsendimäära suuremat alandamist, kui see juhatus poolt käesolevas eelarves ette nähtud, ei ole võimalik läbi viia, sest et veel teadmata, missugusel määral 1927. a. maksud sisse tulevad.

Ka tuleb tähendada, et kui avatakse Koja osakonnad Narvas, Pärnus ja Tartus, millise otsuse nõukogu ja peakoosolek vastu võtnud, siis see endaga ka teatud kulusid võib juure tuua, kuna aga käesolevas eelarves nende kulude peale summasid ette nähtud ei ole põhjusel, et veel kindlaks tegemata, missuguses ulatuses osakonnad saavad tegutsema. Tarbekorral tuleksid need kulud katta käesoleva eelarve võimalikkudest ülejääkidest.

Täielik eelarve trükitud kujul saadetakse Koja liikmetele enne peakoosolekut kätte.

Nõukogu otsustas ettepanud eelarve peakoosolekule esitamiseks kinnitada ühe täiendusega, nimelt et protestitud vekslite nimekirjade kulud mk. 1.080.000.— ja tulud samas summas (seni olid need Koja üldisest eelarvest lahus) Koja üldise eelarve tulude ja kulude summadega liidetaks.

Edasi arutas nõukogu muu seas ka

põllutööstusmasinate katsejaama asutamise küsimust.

(Sellest on pikemalt juttu „Kaub.-tööstuskoja Teatajas“ nr. 19). Nõukogu ei leidnud soovitavaks ja otstarbekohaseks põllutööstusmasinate katsejaama tegevuses maksma panna sunduslikkuse põhimõtet. Katsejaama asutamise iseenesest leiab nõukogu soovitavaks ja on arvamisel, et see vabatahtlikkude katsete juures annaks vististi häid tagajärgi.

Seaduseelnõu kõlvatu võistluse vastu.

Kaubandus-tööstuskoja II sektsiooni täiskogu koosolekul 6. okt. s. a. vaadati läbi ja võeti vastu seaduseelnõu kõlvatu võistluse vastu. Seaduseelnõu, mis sisaldab 16 paragraafi ja mis kaubandus-tööstuskoja sündiku M. Punga poolt kokku seatud, on sihitud ebaausa või kõlvatu võistluse vastu äri alal. Mujal riikides on ammuigi maksmas sellekohased seadused, mis reguleerivad äriettevõtete reklaami tegemist, igasuguste väljamüükide korraldamist jne. Meil on eriti väljamüügid muutunud igapäevaseiks nähtusiks ja neid korraldatakse ostjate kokkumeelitamiseks, ilma et väljamüügi avamiseks oleks tõsisemat põhjust, nagu seda on näiteks äri lõpetamine või teistesse ruumidesse üleminek või teatud kauba liikide või tagavara likvideerimine.

Seepärast näeb seaduseelnõu § 2 ette, et äri-likes kuulutustes või teadaannetes kaupade väljamüügi asjus peab avaldatama ka väljamüügi põhjus.

Väljamüügi teadaandmiseks seaduse eelnõu mõttes loetakse iga kuulutus, milles teatatakse kaupade müüki äritegevuse lõpetamise puhul või üksikute kaubaliikide või ka teatud kaubatagaravade likvideerimist.

Loomulikult ei laiene selle seaduseelnõu paragraafi määrused hooaja- ja inventuurväljamüükide peale, mis teadaannetes sarnasteks nimetatakse ja korrapärasel äri-likes tegevuses harilikud. Hooaja- ja inventuurväljamüügid, eriti nende arvu, tähtaegade ning kestvuse suhtes, reguleeritakse kaubandus-tööstusministri erimäärustega peale kaubandus-tööstuskoja arvamise ärakuulamist:

Seaduseelnõu § näeb ette karistuse süüdlasele, kes väljamüügi väljakuulutamise korral la-

seb müügile kaupa, mis on muretsetud ainult väljamüügi otstarbeks, aresti mitte üle kuue kuu või rahatrahvi mitte üle saja tuhande marga.

Peale selle keelab seaduseelnõu äri-likes kuulutustesse või teadaannetesse paigutada valeanneteid äri-likes seisukordade, eriti tööstustoodete omaduste, päritolu, valmistusviisi, kaupade muretsemise viisi või allikate, auhindade omandamise jne. kohta, kui need andmed avaldavad eriti soodsa pakkumise mulje. Kes seda teeb, sellelt võib nõuda loobumist sarnaste andmete laialilaotamisest ja süüdlane langeb karistuse alla — arest mitte üle kolme kuu ja rahatrahvi mitte üle kolmekümne tuhande marga.

Edasi keelab seaduseelnõu võistluse otstarbel kellegi teise äri, äri valitseja või juhataja isiku, kaupade või tööstustoodete kohta tõendada või laiali laotada asjaolusid, mis on tema äri tegevusele kahjulikud või rikuvad tema valitseja krediiti, kes seda teeb, peab seevõrra, kui ei ole tõestatud, et asjaolud on õiged, kahjusajaale tasuma tekkinud kahju. Kahjusaja võib peale selle nõuda loobumist asjaolude tõendamise ja laialilaotamisest ja süüdlane langeb karistuse alla — arest mitte üle kuue kuu või rahatrahvi mitte üle viiekümne tuhande marga.

Edasi kaitseb seaduseelnõu ka ärisaladust, karistades äriettevõtte teenijat, töölisi või õpilasi, kes teatab teistele palgalepingu kestvuse ajal temale usaldatud või teisel teel teatavaks saanud äri- või tööstussaladusi võistluse otstarbel või äriettevõtte valitsejale kahjutegemise sihiga, arestiga mitte üle kuue kuu või rahatrahvi mitte üle viiekümne tuhande marga.

Sama karistuse alla langeb süüdlane selles, et ta teada saades ettevõtte äri-likes või tehnilistest saladustest abinõudega, mis seadusi või häid kombeid rikuvad, kasutab ise neid saladusi või teatab neid teistele õigustamata ja võistluse otstarbel.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Kodumaa tööstuse seisukorrast.

Kodumaa tööstuse produktsioon näitab viimasel ajal, mõne väikese erandiga, üldist tõusutendentsi. Põlevkivi peale on nõudmised suurenenud ja kaevandustes tuntakse tööjõu puudust.

Tekstiiltööstuses on puuvillavabrikutel teoksil suuremad lepingud välismaadega. Töölise arvu on üldiselt suurendatud, kuigi mõned osakonnad on läinud üle 4-päevase tööädala peale. Kalvivabrikud on varustatud sise- ja välismaa tellimistega.

Paberitööstuses on märgata väikest produktsiooni vähenemist, mida põhjustab osalt aasta alul ette võetud paberitollide vähendamine, osalt aga äritegevuse vähenemine N. Venega. Ühendatud paberivabrikud on kokkulepped uuendanud kuni 1. aprillini, ku'd tellitud kvantumid, samuti ka hinnad, on tunduvalt väiksemad. Tselluloosi tagavarad on suured, kuna ekspordeerimiseks praegu hinnad ebasoodsad.

Ka puutööstuse alal on välisturgude küsimus muutunud akuutseks. Kui vineer endiselt turgu

leiab, annab end võistlus siiski tunda. Uste ja akende peale on hinnad Inglismaal ligi 50 prots. langenud, kuna selle turu Ameerika oma produktiooniga üle ujutab.

Metallitööstuses on olukord muutusetä. Masinavabrikud valmistavad põllutööriistu ja masinaid, külmutusseseseadeid ja viimasel ajal ka teehöövleid, mis teede korraldamisel osutunud eriti kohaseks.

Toidu- ja maitseainetetööstus töötab peamiselt siseturu jaoks, osalt on leitud turgu ka Inglismaal ja Ameerikas.

Töölise palgad revideerimisele.

Eestimaa töölisühingute keskliidu juhatus on töö-koolekandeministeeriumi poole pöörnud märgukirjaga, milles palutakse: a) revideerimisele võtta riigiasutuste ja ettevõtete töölise põhipalganormid ja neid kõrgendada ja ühtlustada riigi statistika büroo elumaksumuse indeksi alusel; b) uued põhipalgad ja tükitööhinnad juba lähemal ajal maksma panna; c) piirata riigitöölise ületunnitööd ja lubada seda ainult hädakorral; selle asemel aga suurendada töölise arvu, mis aitaks tööpuudust vähendada; d) maksa perekonna-abiraha kõigile riigitöölisele teenistustaja ja tööiseloomu peale vaatamata; e) asuda riigitöölise korteriküsimust lahendama, ehitada töölisele odavaid kortereid ja anda need kasutamisele ühtlasel alustel ja hindadel; f) takistada ettevõtjaid tööle palkamast odavapalgalise tööjõuna peale lõunat ja õhtuti neid töölisi, kes juba teises ettevõttes oma tööpäeva ära teeninud; i) välja töötada ja maksma panna palga alammäärade seadus.

Vabariigi valitsus, kellele see märgukiri esitatud, on teede-, põllutöö- ja kaubandus-tööstusministritele ülesandeks teinud märgukirjas avaldatud küsimuste kohta seisukoht võtta.

Kaubahindade kõikumine septembris.

Tallinna börsikomitee andmete järele on tähtsamate Eesti eksport- ja importkaupade suurmüügi hinnad suuremal osal kaupadel septembrikuus seisnud püsivad. Muutmist on märgata alamalnim. kaupade hindades.

Kallimaks läksid: rukistel tõusis hind kuu lõpul 5 marka puudalt, I sorti eksportvõi maksis kuu alguses 4600—4800 m. pd., teisel poolel aga 4800—5120 m., Šveitsi juustu hind tõusis kuu lõpuks 100 marka puudalt, I sorti kanamunade kast maksis kuu alguses 12.600, hiljem 12.960, II sorti munade kast kuu alguses 11.520, hiljem 12.240 m., külvilinaseemnete puud

kallines 20 marka, õliseemnetel 20—25 mk. ja pesusoodal oli hind sept. 5—15 marka pd. kallim kui augustis.

Odavamaks läksid septembrikuus: I sorti sealih maksis kuu algul 1480—1600 m. pd., hind langes hiljem ja kerkis kuu lõpul, kus pd. hind oli 1400—1560 m. I sorti parem loomaliha maksis kuu lõpul 1000 marka puud, kuna ta varem maksis 1120 m. Odavamaks läksid ka mõned margad puudalt: odrad, kaerad, suhkur, riis, bensiin ja kivitõrv.

Või ja kanamunade väljavedu septembrikuus 1927. a.

Põllumajanduse neavalitsus teatab, et k. a. septembrikuus on kontrolli alt läbi käinud ja välja veetud 25.122 tünni võid (läin. aasta septembris — 19.199 tünni, seega suurenemine 5.923 tünni võrra). Väljaveetud või kaal oli 1.281,2 meetertoni, sellest läks Inglismaale 185,3 m-tonni (3.604 tünni) ja Saksamaale 1.095,8 m-tonni (21.518 tünni).

Kanamune on septembris välismaale saadetud 3.777.480 tk., sellest:

Saksamaale 2.777.760 tk.

Inglismaale 985.320 tk. ja *

Rootsi 14.400 tk.

Väljaveetud munade arv on läinud aasta vastavast arvust üle 100% võrra suurem, läinud aasta septembr. eksporteeriti kõigest 1.571.040 tk.

Lõikus.

Ametlik bulletin lõikuse väljavaadete kohta 15. septembrist toob mõnesuguseid muudatusi andmetesse, mis pärit 15. augustist oodatavate lõikuse resultaate kohta. Rukis, mis pea igalpool pekstud, on annud keskmiselt 69 puuda hektarilt, s. o. umbes 14% parem kui viimase kümne aasta keskmine saak. Sademed peale lõikust on kohati tera kasvamisele viinud, mis aga olulist kahju pole tekitanud. Talinuisaak on hea (23% parem kui viimase kümne aasta keskmine saak). Talivilja kogusaaki hinnatakse 184.000 tonni peale; läinud aastal oli seda 124.000 tonni, nii et tänavune saak läinud aasta omast, osalt parema kasvu, osalt aga külvipinna suurenemise tagajärjel, on 48% suurem. Suviviljad (oder, kaer, segavili) hinnatakse 86% peale viimase kümne aasta keskmisest lõikusest. Kogu suvilja saak tohiks ulatuda umbes 270.000 tonni peale 338.000 tonni vastu läinud aastal, kuigi suviljade külvipind pea endiseks on jäänud. Napp saak tuleb panna peamiselt põua arvele.

Kartulisaaki hinnatakse 84% peale viimase kümne aasta keskmisest saagist, s. o.

umbes 628.000 tonni, s. o. 300.000 tonni võrra vähem kui läinud aastal saadi.

Lin a loodetakse saada hektaarilt 5% rohkem kui läinud aastal. Tänu sellele ja suurendatud külvpinnale hinnatakse linasaaki 10.200 peale, s. o. umbes 1000 tonni rohkem kui läinud aastal.

Laevaomanikkude ühingu märgukiri pikalaenupanga asjus.

Laevaomanikkude ühing on pöörnud riigikogu rahaasjanduse komisjoni ja rahaministri poole märgukirjaga, kus kriipsutab alla vastavate ringkondade rahuldustunnet, et pikalaenupangas ka laevasõidu finantscerimine ette nähtud, ühtlasi aga juhib tähelepanu mõnede punktide peale panga põhikirjas, mis oleksid soovivad muuta või täiendada, et sellel majandusalal võimalus oleks panga asutamisega paremaid arenemise võimalusi näha. Märkused ja soovitatavad muudatused on kokkuvõetult:

1. Laenu % asjus tahetakse näha, et see ei oleks mitte kõrgem sellest, mis maksimaalprotsendina laevasõidule on arvatud riigikogu, majandusnõukogu, vabariigi valitsuse ja Eesti Panga poolt ning mis teostatud Eesti Pangas ja laenufondis.

2. Laenu kindlustuste ja tähtaegade suhtes tehakse ettepanek vastavalt Hollandi ja Saksa laevahüpoteekpankadele vahet teha teras- ja puulaevade vahel, ülimääri vastavalt muutes.

3. Täiendatakse põhikirja mitmete eritingimustega laevade suhtes, nagu: kasko, avarii, kinnistuse erinõuded jne.

4. Hindamiskomisjoni suhtes juhitakse tähelepanu, et see mitmekesiste alade koonduse ja komisjoni võrdlemisi suure iseseisvuse ja rippumatus tõttu peaks olema konstrueeritud vastavalt aladele või küsimus praktilisele elule vastavalt jäetaks nõukogu hooleks.

Panga üldkonstruktsiooni ja kapitalide kohta ühing sõna ei võta, jättes selle teiste organisatsioonide teha.

Riigi turbatööstuse seisukord.

Kaubandus-tööstusministeerium ja tema poolt moodustatud asjatundjate komisjon on riigi turbatööstuse seisukorra ja väljavaadete selgitamisel leidnud, et riigi turbatööstusel puuduvad väljavaated, et viimane sel kujul, nagu ta praegu esineb, võiks kasuga töötada; kuid kui ei taheta põhikapitali kaotada, siis tuleb asuda tööstuse koondamisele ja reorganiseerimisele. Sel eesmärgil on ka riigi turbatööstuse juhatajale ja nõukogule tehtud ülesandeks vastavad kavad ja

ettepanekud valmistada. Näib, et riigi turbatööstuse Sooniste ja Lavassaare turbatööstused tulevad likvideerida ja seejuures tuleb kanda kahju, mille summad kümnetesse miljonitesse ulatuvad. Silma on paistnud ka asjaolu, et Sooniste turbatööstuse sisseseadmiseks puudusid juba tema asutamisel väljavaated, mis ka teada pidid olema toleaeegseil tööstuse juhtidel. Et küsimusele täit selgust muretseda, on antud selle selgitamine riigi turbatööstuse nõukogu hooleks.

Uus kodumaal valmistatud piima pastörisaator.

A. Keel, kes ärilises ühenduses mootoritehas „Laverna'ga“ (Tallinn, Pääsukese tän. nr. 4), on kaubandus-tööstusministeeriumi poole pöörnud avaldusega, et temal on korda läinud konstrueerida otstarbe- ja ajakohase piimakuumendaja pastörisaatori. Viimase läbilaskevõime on 700 liitrit piima tunnis; piim viibib pastörisaatoris 2 minutit ja kuumeneb kuni 97° C. järele. Uks säärane pastörisaator on üles seatud „Alke“ piimatalituses ja töötavat juba kuuendat kuud väga heade tagajärgedega, mida konstaterinud ka komisjon, kes põllumajanduse peavalitsuse korraldusel kohal käinud. Kirja autor juhib veel tähelepanu asjaolule, et konstrueeritud pastörisaatori võib kodumaal valmistada ja tema tuleb 90.000 mk. maksma, kuna välismaa aurujuuline pastörisaator 265.000 mk. maksab. Et põllutööstusministeeriumi määruse põhjal kooritud piim piimatalitustes peab pastöriseeritama alates 1. jaan. 1928. a. ja selle tõttu ümmarguselt 300 piimatalitust ja koorejaama endile pastörisaatorid peavad muretsema, läheks seetõttu kümnete miljonite eest välisvaluutat vaja; kui aga tarvitusele võtta kirja autori poolt konstrueeritud pastörisaator, mis ainult 90.000 mk. maksab ja mida kodumaal võib valmistada, siis hoitaks umbes 52.500.000 mk. valuutat kokku.

Kuuldavasti on kaubandus-tööstusministeerium kirjas kirjeldatud asjaolu selgitamisele võtnud ja põllutööstusministeeriumi arvamist pärinud selle pastörisaatori kõlblikkuse ja kasulikkuse kohta.

Ka linnavalitsustele odavahinnalist tsementi.

Kaubandus-tööstusministeeriumi ja a.-s. tsemendivabrikute „Asserin“ ja „Port-Kunda“ juhatuste vahel on täiendavalt kokku lepitud tsემენდი käesoleva aasta aprillikuus sõlmitud tsემენდი hankelepingu tingimustele, et ka linnavalitsused võivad kaubandus-tööstusministeeriumilt saada

odavahinnalist (675 mk. tünn Rakvere jaamas) tsementi nende tööde teostamiseks, mis on ette nähtud vastava linnavalitsuse eelarves.

Meriasjand. peavalitsuse ringkiri laevaomanikkudele.

Et lähemal ajal algab E. v. laevade registri 1928. a. väljaande kokkuseadmine, siis nõuab meriasjanduse peavalitsus kõikidelt neilt laevaomanikkudelt, kes oma laeva nime, omaniku, kodusadama või teiste registris puuduvate laeva andmete muutmisest seni meriasjanduse peavalitsusele ei ole teatanud, seda kõige lähemal ajal teha ja mitte hiljem kui käesoleva aasta 1. detsembriks.

Ühtlasi pöörab meriasjanduse peavalitsus ka kõikide laevaomanikkude poole palvega teatada laevade registratuuri kõikidest registri 1927. a. väljaandes tähelepanud vigadest, et nende kordumist uues väljaandes ära hoida.

Tallinnas, 3. oktoobril 1927. a. Nr. 3483.

Meriasjanduse peavalitsuse
direktor (E. Avik).

Eesti saadused Kreeka turule.

Suur huvi Eesti saaduste vastu.

Vastavad äriühingud Kreekas, nagu meie sealne peakonsul hra E. Veberman teatab, on peakonsulaadilt saadud informatsiooni tõttu tõsiselt huvi üles näidanud Eesti kaupade vastu.

Kiiremate küsimuste puhul on peakonsul hra Veberman pöörnud otsekohe vastavate Eesti eksportööride poole, kogudes andmeid turutarviduste, -hindade ja kaubaproovide asjus ning muretsedes referentse meie kaupadest huvitatud äride ja isikute kohta jne.

Tähtsamateks saadusteks, mida Eestist eksporteerida võiks Kreeka turule, arvab meie peakonsul järgmisi:

Kartul ja kartulijahu. Kartuleid impoteerib Kreeka aastas umbes 20 miljonit kilogrammi. Eestist kartulite sinnaveo arvab peakonsul küllalt tasuvaks. Turg olevat seal hea ja kindel. — Ka kartulijahu võivat seal leida head minekut.

Puutööstuse saaduste alal on nõutud esimeses järjekorras tammised veiniaamid, siis pakkimiskastid. Ka ukсед ja aknaraamid võiksid leida minekut, kui neid Kreeka nõuete kohaselt teha.

Ehitusmetsa kaupad võiksid leida head minekut; praegu varustab selle kaubaga Kreeka turgu Rootsi. Nõutavad on lauad, telegraafipostid, liiprid, propsid.

Puuvillariie ja -lõng võiksid leida Kreekas samuti minekut kui mõnes teises Balkani riigis, kuid seni ei olevat Eesti vabrikud peakonsulaadile küllalt proove saatnud ja hindu üles annud, nii et konsulaat ei saa Kreeka äri-meeste järelepärimiste peale vastata.

Sedasama võivat ütelda villaste kaupade ja kalevi kohta.

Külmutusmasinad on Kreekas kui kuumal maal tähtsam objekt. Krulli vabriku esindaja on Kreekas käinud ärisidemeid loomas ja on asutanud alalise esinduse. Looata on suuremaid tellimisi.

Tarvilikkude organiseerimissammude järele võib leida turgu Kreekas Eesti tsemendile, piiritusele ja põlevkiviõlisaadustele.

Kreeka saadused, millele võiks turguleida Eestis, on peaaegjalikult Kreeka kõrgeväärtuslik tubak. Seni ei ole Eestisse pea sugugi Kreeka tubakat toodud otsekohele teel, kuigi Eesti umbes 200 milj. marga väärtuses aastas tubakat sisse veab, sealjuures Saksamaa, Hollandi, Daani, Inglise ja teiste maade kaudu.

Peale selle võiks Eestisse sisse vedada Kreeka veine, puuvilja ja kuivatatud puuvilja.

Kõigi ärisidemetega sõlmimisel on alati valmis andma lähemaid teateid Eesti peakonsul Athenas E. Veberman. Aadr.: Consulat General d'Estonie en Grece, Athenes, 1, Rue du Parnasse.

Kiirkirja ja Soome keele kursused.

Endiste aastate eeskujul korraldab Eesti-Soome-Ungari liit ühiselt Noortemeeste Kristliku Ühinguga Soome keele kursused. Kursuste eesmärk on kaht hõimurahvast keeleliselt üksteisele lähemale tuua.

Avatakse kaks gruppi — algajaile ja edasijõudnuile. Tunnid kaks korda nädalas, igakord üks tund. Kursus kestab kuus töökuud. Tasu kursuse eest 300 mk. semestris. Kursuse asukoht N. M. K. Ü.-s, Toom-Kooli 17.

Lektori kohused on oma peale võtnud hra Toivo Heino, kes seni neid kursusi juhtinud.

Tunnid on igal teisipäeval kella 6—8 ja reedel kella 7—9. Kursuste avamine oli reedel, 7. okt., kell 7 õht. mõlemale grupile ühiselt.

Peale kursuse on ette nähtud avada vastav klubi praktiseerimiseks, kus korraldatakse loenguid ja muid praktikaõhtuid Soome keele alal.

Peale selle korraldatakse N. M. K. Ü. poolt ka kiirkirja kursus, mis on ette nähtud teoreetiliseks kiirkirja äraõppimiseks üle maailma

tutud Stolze-Shrey universaal-süsteemi järgi. Viimane süsteem on üks parimaist ja rohkem tarvitatavamaist kogu maailmas. Ta on lihtne käsitamiseks ja sihikindla töö juures kõrge ära õppida.

Peale teoreetilist kursust järgneb praktika ühingu juures asuvas kiirkirjaklubis tarvilise kiiruse saavutamiseks.

Neile, kes on saavutanud teatava vilumuse kiirkirjas — vähemalt 100 silpi minutis, antakse vastavad tunnistused.

Teoreetiline kursus kestab kuni jõuluni s. a. Tunnid kaks korda nädalas, igal esmaspäeval ja laupäeval kella 6—7 õhtul. Kursus algas 8. okt. s. a.

Kursuse tasu 1000 marka; õpilastele 500 mk.

Läti:

Läti tollitariif vaadatakse kiires korras läbi.

„Jaun. Sin.“ 23. sept. kirjutab: Seimi rahanduskomisjoni istungil 22. sept. esines kaub.-tööst.-komisjoni esimees R. Bihlmanis kaub.-tööst. organisatsioonide ettepanekutega, kiires korras läbi vaadata tollitariif, nii et see 1. jaanuaril 1928. a. võiks jõusse astuda. Komisjon otsustas, et teised tööd tuleksid edasi lükata ja asuda tollitariifi juure. Tariifi läbivaatamine ei takistavat Läti-Eesti tolliuniooni läbirääkimisi.

Läti-Vene kaubalepingu ratifitseerimise ümber.

„Jaun. Sin.“ kirjutab: Saksa ärimeeste ja töösturite esindajatel oli 22. septembril nõupidamine, kus seimi liige Hahn refereeris Läti-Vene kaubanduslepingust. Hahn, kes ise lepingu sõlmimise delegatsiooni kuulus, kaitses lepingut kui sarnast, mis Läti tööstust võiks edendada. Majanduslikud organisatsioonid tunnistasid siiski, et leping ei ole Lätile vastuvõetav, sest ta annab Venele suuri eesõigusi, kuna on kahtlane, kas Vene lepinguid täidab. Lõpuks tunnistati siiski, et mõnesugustel teistel motiividel ei oleks soovitatav lepingu ratifitseerimise vastu välja astuda.

Saksa erakond ei ole lepingu ratifitseerimise asjus veel kindlat seisukohta võtnud, kuid olevat põhjust loota, et vähemalt osa erakonnast lepingu ratifitseerimist toetab. Ka Lätgallia kristlik erakond olevat nõus lepingu ratifitseerimist toetama.

Sotsiaaldemokraatide juhtivatest ringkondadest teatatakse, et Läti-Vene kaubanduslepingu ratifitseerimine olevat samuti kui varemaltki kindlustatud.

Välisminister Çielens esines 23. sept. seimi

väliskomisjonis adaõndega Läti delegatsiooni tegevuse üle Genfis

„Sozialdem.“ teatel on välimaa kapitalistide poolt organiseeritud vastasrind, kes Läti-Vene kaubanduslepingu peab nurja ajama. Välimaa-de ettevõtted, kes Venega nafta ja teiste produktide turul võistlevad, opereerivad salaja ses loos. Läti-Vene lepingus olevat ette nähtud tollide alandus kaupade pealt, mida Läti seni vedas sisse teistest riikidest, kuid peale kaubanduslepingu ratifitseerimist võivat Venemaa neid Läti turult välja suruda. Seepärast ei olevat välimaa-de kapitalistidel kahju rahast, et aga Läti poliitikat sihtida endale soovitavasse suuna. Seda mõju avaldatakse kõige rohkem ajalehtede kaudu. Olevat andmeid, et mõned Riia ajalehed on saanud suuri summasid, et lepingu vastu igasuguseid valetateid laiuli laotaksid. Üks vastasrinna leht olevat isegi niikaugele läinud, et mitmeid seimi liikmeid enda juure kutsunud, püüdes neid sundida lepingu ja pahempoolse valitsuse vastu välja astuma.

Milliseid masinaid vajab Läti?

Läti on tuntud kui suur masinate, eriti just põllutöömashinate, ostja, mispärast suuremad välimaa masinatehased peavad Riias oma alalisi esindajaid. Vähem tuttav on aga see asjaolu, et Läti vajab ka rohkem arvul tööstusmasinaid ja ekspordeerivatel maadel ei ole tähtsusetu tutvuda 1926. a. Lätisse sisse veetud tööstusmasinate küsimusega. Üldiselt veeti läinud aastal Lätisse tööstusmasinaid ümmarguselt 20 miljoni lati väärtuses. Esimesel kohal on tekstiilmashinad — 1,4 miljonit latti. Umbes samas väärtuses veeti Lätisse ka puu ümbertöötamise masinaid. Viimane tööstusharu on Lätis kõige paremini välja arenenud ja moodustab seega masinate järgi kehtvalt kasvava nõudmise, mis omakorda kindlustab ülaltähendatud masinaliikidele kindla turu. Hästi silmapaistva koha muuseas omasid ka toiduainete ümbertöötamise masinad ja veskite sisseseaded, mis peamiselt ekspordeeriti Tschehhoslovakkias ja Helveetsias. Ka elektromootoreid veeti sisse 0,8 miljoni lati väärtuses, kuna sisemaa tööstus võrdlemisi väikese osa nõudmisest, umbes 0,5 miljoni eest, suutis katta. Rohkesti veeti sisse ka kerge-õlimootoreid ja elektriaparaate.

Suurim osa impordeeritud masinatest tuli Saksamaalt (6,7 milj. latti), Inglismaalt saadi 1,1 milj. lati ja Tschehhoslovakkias 1,0 miljoni lati väärtuses. Järgmised masinate ekspordeerimise alal Lätisse olid — Rootsi, Helveetsia ja Põhja-Ameerika Ühisriigid.

Leedu:

Leedu majanduslik seisukord.

Leedu statistika büroo juhataja Rimka poolt ajakirjandusele antud seletusel on Leedu väliskaubandus viimastel aastatel olnud aktiivne. Leedul olevat eksport ainukeseks tuluallikaks, kui mitte lugeda 30 milj. litti, mida iga aasta saavad Ameerika leedulased. Majanduslikus elus valitsevat suur krediitipuudus ning % % kõrged. Erapangad võtvat 15—18%.

Rootsi:

Uus Rootsi ehitusmaterjal.

Samblamatid ja kompaktne gaas, need on kaks huvitavat uudist Rootsi ehitustööstuse alal, mis praegu ehitusmaterjalina—eriti villade ja suvilate ehitamisel — suurt tarvitamist leiavad. Samblamatid on osutunud odavamaks ja kohasemaks isolatsioonmaterjaliks ja neid valmistatakse valgest samblast (Spagnum). Seda samalt leidub Rootsi soistes maakohis rikkalikult. Igasugustele teistele taimedele on see sammal kahjulik ja seepärast korjatakse ta ära sealt, kus pinda tahetakse kultiveerida. Juba aastasadade eest on seda samalt tarvitatud isoleerimiseks ja tihendamiseks vanade Rootsi keskaja losside ja kirikute seintes. Rohke tanniinhappe sisaldavuse tõttu mõjub ta puule konserveerivalt.

Üks spetsiaalfirma tarvitab nüüd seda samalt isolatsioonmattide valmistamiseks, mis koosnevad kahe papikorra vahele kinnitatud sambla kiududest. Asjatundjate arvamiselt omavad need matid peale odavuse ka väga väärtuslikke isolatsiooni omadusi ja seda uut produkti kasutati hiljuti ka uue Stokholmi keskjaama katuse parandamise juures.

Gaasibeton või kompaktne gaas on kerge, pooriline ja tugev isoleeriv ehitusmaterjal, mis hinna poolest ei tule kallim kui puu. Teda valmistatakse lubja, tuha ja tsemendi segust. Niiutamisel tekib selles massis vesinik, mis teeb massi pooriliseks. Niipea kui mass on kuivanud, muutub see kergeks ja seda võib siis hõlpsasti lõigata ja lihvida. Seda gaasibetooni tarvatakse praegu suurel määral villade ehituse juures ja Stokholmi alevikkudes. On kindlaks tehtud, et 20 sm. paksune müür sellest massist Stokholmi ümbruse kliima jaoks on küllalt kindel ja vastupidav.

Rootsi väliskaubandus augustikuus.

Rootsi väliskaubanduse andmed s. a. augustikuus näitavad üldist suurenemist nii ekspordi kui impordi alal. Imporbeeritud kaupade

kogu hulk ulatub 953.000 t. peal 820.000 t. vastu juulikuus ja 840.000 t. vastu läinud aasta augustikuus. Tollisissetulekud tõusid sama aja jooksul 12,8 miljoni krooni peale 10,5 miljoni vastu juulis. Eksport on impordist suurem umbes 15—20 miljoni krooni võrra.

Rootsi tollitariifi lihtsustamine.

Hiljuti avaldatud Rootsi kuningl. tollikomisjoni teade näeb ette tunduva tollitariifi lihtsustamise, kuna kavatakse sellest kõrvaldada 281 mitmesugust nimetust ja üht osa tariifist hoopis kustutada. Tollikomisjon, kes on töötanud Genfi majanduskonverentsi ja Stokholmis peetud rahvusvaheliste kaubanduskodade kongressi vaimus, on püüdnud tollitariifi kooskõlastada üldise kaubandusstatistika süsteemi ja gruppeerimisviisiga. Komisjon on arvanud, et pakkimismäärused ja mitmesugused tollimäärade kategooriad, mis arvutatakse kaalu või väärtuse järele, muutuvad märksa lihtsamaks, kui neid revideeritakse kaubandusstatistika seisukohalt. Eriti käib ülalõeldu masinate ja tekstiilkaupade kohta. Mõningad keemiaained, mida Rootsis ei valmistata ja mille sisseveotoll praegu ulatub kuni 15% peale kauba väärtusest, vabastatavat üldse tollimaksust. Üldiselt töötab teade kõrvaldada hulga raskusi, mis praegu impordi alal ühenduses kalkulatsioonide ja arvestustega.

Norra:

Kartulisaak Norras.

Meie peakonsulaat Oslos teatab, et kartulisaak Norras sel aastal on halb. Eriti halb olevat see Hedermarken'is, mis Norra suurem viinapõletamisdistrikt. Selle tõttu avaneb võimalus Norrasse suuremal määral sel aastal Eestist kartuleid sisse vedada, eriti piiritusevabrikute tarvis. Ka on Norra põllutöoministerium lubanud sel aastal Eestist Norra kartuleid sisse vedada — teatab meie peakonsulaat, kelle poole ka juba mitmed Norra kartuli importöörid on pöörnud järelepärimistega Eesti kartuli eksporditööride kohta.

Daani:

Kartulisaagi hindamine.

Põllumajanduslikkude hindamiste järgi 15. septembriks s. a. on kartulisaak veelgi vähenenud. Kartulisaagi suurus võrreldes normaalsaagiga 100 on 82-st saartel ja 81-st Jyllandis 1. septembri s. a. hindamiste järgi langenud 15. septembriks s. a. 80 peale saartel ja 78 peale Jyllandis ning otsused, mis üksikutelt kohtadelt tänava-aastase kartulisaagi kohta tulevad, anna-

vad sellest veelgi kurvema pildi. Nii arvestatakse mõnes kohas tänavu ainult poole normaal-kartulisaagiga.

Itaalia:

Välistung. Tööta töölised.

Liiri tõusmisega tõusid ka Itaalia valjaveokaupade hinnad, nõnda luues raskusi Itaalia kaupade võistlusele välistungudel. — Mõned Itaalia laevaärid Geenuas on annud oma laevu Prantsuse laevatehastele parandamiseks, sest et liiri revaloriseerimise tagajärjel tuleb laevade parandamine Itaalia tehastes ligi 40% võrra kallim kui Prantsuse omades. Geenuas on 3000 laevatehaste töölisi ilma tööta.

Viljasaak.

Nisusaak hea ja parem läinudaastast, ehk küll vili mõnes maakonnas oli kannatanud põua all.

Olivioõlisaak töötab olla märksa vähem kui läinud aastal. Võib arvestada umbes poolega keskmisest saagist.

Mandlisaak töötab kujuneda paremaks kui oli arvata. Ameeriklased ostavad üles suurel hulgal saaki Ameerika jaoks, kus Kalifornia mandlisaak on annud vähem kui poole läinud aasta saagist. — Greeka pähkliisaak väga väike: veavalt üks neljandik normaalaastasaagist. — Pistacchio pähkliisaak töötab hea saada. Sinepiisaak väga hea. Linaseemnetesaak keskmine. Sumakisaak hea. Viinamarjadesaak hea.

Sidrunitesaak märksa vähem läinudaastast; selle tõttu sidruniõlitoodang nõnda väike, et sellest siseturu rahuldamiseks ei jätaku. (Viimase 4 aasta jooksul on sidrunisaak igal aastal vähenenud.)

Korgisaak töötab kujuneda keskmiseks.

Ettevõtete tegevusest.

Uusi tööstusettevõtteid.

Kaubandus-tööstusministeerium on luba andnud järgmiste tööstusettevõtete sisseseadmiseks ja töö algamiseks:

O.ü. „Raf. Haarla“, Tallinnas, Tina tän. nr. 9, kartonaaž- ja paberikaupadetöökoda sisseseadmiseks ja seal töö algamiseks, kui mõnesugused tehnilised puudused ruumide ja sisse-seade alal kõrvaldatakse. Ettevõtte annab tööd 12 töölisle. Jõuandjaks on elektrimootorid kogujõuga 8 h. j. Valmistab kirjaümbrikke, post-paberit, kirjablokke, karpe jm. kartonaaž- ja paberikaupu nii sise- kui ka välisuru tarbeks.

Abja värnitsa- ja linatööstuse ühisusele, Abjas, Pärnumaal, uuesti ülesehitatud ja sisseseatud linaseemne ekstraheerimise osakonnas tööd alata ja teha osakonna poolt kinnitatud töötamise korra põhjal, tingimusega, et vabriku juhatus alaliselt hoolt kannaks ekstraheerimise osakonna torustiku ja sisse-seade korrasoleku ja asjatundliku käsitamise eest.

„The Asiatic Petroleum Company (Baltic States Ltd.)“ on kaubandustööstusministeeriumi tööstusosakond annud luba üles seada Tartus Munga tän. ühe maa-aluse bensiinihoiu-reservuaari, mahutusega kuni 5.000 liitrit bensiini, ja samal kohal ühe bensiinimüügi automaatjaama ühes pumbaga, süst. „Mack“. Jaamast müüakse bensiini ja muid õlisid mootori, veo- ja sõiduriistade vajadusteks.

O.ü. „Viru“, kelle juhatus asub Tallinnas, Suur Kloostri tän. nr. 22/18 ja kes omab Virumaal juba kaks suurt kartulitärklisevabrikut (Rakveres ja Kadrinas), soovib asutada uut kartulitärklisevabrikut Jõhvi alevi piirkonnas ja on tarvilise maa-ala saamiseks pöörnud põllutööstusministeeriumi poole. Kaubandus-tööstusministeerium, kelle poole vastava järelepärimisega pöördud, on põllutööstusministeeriumile teatanud, et tema, silmas pidades asjaolu, et kavatses-tav vabrik taotleb meie kartuli ümbertöötamist ja et säärasel ettevõttel loomulik pind ei puudu, pooldab o.ü. „Viru“ kavatsust ja soovib temale maa-ala andmist.

Tolliteateid.

Muudatusi mõningate kaupade tollimises.

Rahaministeeriumi juures asuv tollikomitee otsustas tunnustada:

§ 1.

I. A. Sisseveotariifis.

Rauast pandlad, kaetud nahaga — t. t. § 57 p. 6 alla kuuluvaks, võttes arvesse,

et nahk on näiline peamaterjal. (T. K. ots. nr. 1313, 1. X. 27.)

Automobiili taha kinnitatav vahariidega ülekleebitud ja nahk-käepidemetega puust kohver — t. t. § 61 p. 5 alla kuuluvaks, lugedes seda auto tarbeasjaks, mitte aga osaks (T. K. ots. nr. 1303, 24. IX. 27.)

Kipsist valamismvormid, polceritud pindadega — t. t. § 70 p. 3-a alla kuuluvaks, kui vormid tehniliseks otstarbeks. (T. K. ots. nr. 1316, 1. X. 27.)

Katusetõrv, naftajäänustest, millele juurelisatud asbesti umbes 17,6% — t. t. § 71 p. 7 alla kuuluvaks. (T. T. ots. nr. 1283, 17. IX. 27.)

Valge või ühevärviline portselaanist naisterahva kujukene kohatitumedamate värvivarjunditega (nüanssidega) — t. t. § 76 p. 3 alla kuuluvaks, kui portselaanist teosed tubade kaunistamiseks. (T. K. ots. nr. 1295, 24. IX. 27.)

Klaasist teosed, mis lihvimise teel ilustatud õigejooneliste ringi-, ovaali- või tähekujuliste mustritega — t. t. § 77 p. 3 alla kuuluvaks, kui lihtsad klaasasjad lihvitud, kuna klaasist teosed samade mustritega, kuid matiks tehtud (materitid) või mustritega ilustatud, mis enesest varvatega lehti kujutavad — t. t. § 77 p. 5 alla kuuluvaks, kui dekoreeritud klaasasjad. (T. K. ots. nr. 1285, 17. IX. 27.)

Valvurite kontrollkellade mehhanismid, mis kerest ilma instrumentideta lahutatavad, mille juures mehhanism kontroleerimise aja paberile märkimiseks — t. t. § 171 p. 1-b alla kuuluvaks, kuna vasest kered ühes võtmetega — t. t. § 149 p. 2 alla kuuluvaks, materjali järele. (T. K. ots. nr. 1301, 24. IX. 27.)

Kõidetud uued kirjamargialbumid üksikute sissekleebitud markidega — t. t. § 177 p. 6 alla kuuluvaks, kui uued albumid koidetud. (T. K. ots. nr. 1287, 17. IX. 27.)

Savist miniatüürnõud — t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui laste mänguasjad. (T. K. ots. nr. 1300, 24. IX. 27.)

Portselaanist valmistatud lapsesekuju kummist mütsitutiga — t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, samuti kui laste mänguasjad (nõnda nimetatud „Juxartikel“). (T. K. ots. nr. 1310, 1. X. 27.)

Savist sigari- ja lennukikujulised vileed — t. t. § 215 p. 2 alla kuuluvaks, kui lastemänguasjad. (T. K. ots. nr. 1309, 1. X. 27.)

§ 2.

II. A. Väljaveotariifis.

V. v. t. t. § 3 p. 9 alla käivad ainult toored, ümbertöötamata nahad, selle tariifi üldise mõtte kohaselt, kuna ümbertöötatud karvnahad v. v. t. t. üldise märkuse 1-se alla kuuluvaks. (T. K. ots. nr. 1299, 24. IX. 27.)

Toiduainete turg.

	London.	
12. X. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		
Northern Manitoba	£ — — 54/9	
Hard Winter	— — 49/6	
Rosario Santa	— — 49/9	
Jahu, kaal — 280 Ingl. nae'a.		
Manitoba	— — 39/9	
Austraalia	— — 37/6	
Kansas	— — 38/—	
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal — 370 Ingl. naela	— — 35/6	
Kalifornia, kaal — 424 Ingl. naela	— — 58/6	
Kaerad, kaal—320 Ingl. naela		
La Plata	— — 26/6	
Canada № 2		

8. X. Linad, cif.	£	
Riga Z. K.	"	111/0 — —
Pärnu	"	105/0 — —
Slanetz U/A Medium	"	120/0 — —
Bacon, kaal — 112 Ingl. naela	Sh.	
Iiri	"	85/0 — 96/0
Daani	"	86/0 — 94/0
Kanada	"	88/0 — 90/0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela		
Inglise	"	16/0 — 21/6
Iiri	"	19/0 — 20/6
Või, kaal 112 Ingl. n.		
Hollandi	"	194/0 — 198/0
Daani	"	194/0 — 196/0
Uus-Meremaa	"	170/0 — 190/0
Austraalia	"	156/0 — 184/0
Argentiina	"	156/0 — 178/0
11. X. Eesti või	"	176/0 — 178/—
Läti või I sort	"	174/0 — 176/—

Hamburg.

12. X. Nisu	
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk. 240—248
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.	16.50
Hard Winter, cif 100 kgr. eest termiin	fl. 14.00
Ameerika jahu, cif. 100 kgr. eest termiin	\$ 7½ - 9
Rukis	
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk. 230—248
Western II, cif 100 kgr eest loco	fl. 11.00
Kaerad	
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk. 200—210
Odrad, talve	
Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk. —
Odrad, suve	
Sisemaa, tonni eest . . .	" —
12. X. Suhkur	
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr. eest loco	£ —

Saksa „Eksport“, 50 kgr. eest termiin	£ 14/42	—
Java 50 kgr. eest termiin	"	—
American Fine Granulated 50 kgr. eest	"	—
Riis		
Burma II, 50 kgr. eest . .	"	14/10½
Rasv		
Purelard American, 100 kgr. eest	\$ 33¼	
Steamlard 100 kgr. eest .	" 31.—	
11. X. Või, Berliini engros-hinnad, tsentneri eest	Rmk.	
Sisemaa I sort	186	—
" II "	168	—
Välismaa I sort	"	212—216
" II "	"	—
Eesti voi	"	192—196
Läti või, punane	"	—
" must	"	—

Välisbörsid:

	L O N D O N										
	30. IX	1. X	3. X	4. X	5. X	6. X	7. X	8. X	10. X	11. X	12. X
Frank . . .	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02	124.02
Dollar . . .	4.86.36	4.86.42	4.86.43	4.86.50	4.86 ¹³ / ₁₆	4.86.50	4.86.52	4.87.00	4.87.07	4.87.12	4.87.06
Rootsi kroon	18.08 ³ / ₄	18.08 ³ / ₄	18.08 ¹ / ₂	18.08 ¹ / ₄	18.09	18.08 ³ / ₄	18.08 ¹ / ₄	18.08 ¹ / ₄	18.08 ¹ / ₂	18.08 ³ / ₄	18.08 ³ / ₄
Daani kroon	18.16 ³ / ₄	18.16 ³ / ₄	18.16 ¹ / ₁	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.16 ³ / ₄	18.17
Norra kroon	18.44	18.45	18.47	18.46	18.47 ¹ / ₂	18.48	18.47 ¹ / ₂	18.44 ¹ / ₂	18.47	18.47 ¹ / ₂	18.47 ¹ / ₂
Saksa mark	20.43	20.42 ¹ / ₈	20.42 ¹ / ₂	20.42	20.42	20.42 ³ / ₄	20.42 ¹ / ₈	20.41 ¹ / ₂	20.42 ¹ / ₂	20.41 ³ / ₄	20.41 ³ / ₄
Soome mark	193.05	193.05	193.05	193.05	193.00	193.10	193.15	193.12	193.10	193.25	193.20
Floriin. . .	12.13.68	12.13.68	12.13.81	12.13.81	12.13.75	12.13.93	12.13.72	12.13.70	12.13.87	12.13.87	12.13.81
Liir. . . .	89.16	89.15	89.15	89.17	89.10	88.87	89.12	89.12	89.20	89.20	89.12
Helveetsia fr.	25.23 ³ / ₄	25.23 ³ / ₄	25.24	25.24 ¹ / ₄	25.24	25.24 ¹ / ₂	25.24 ⁵ / ₈	25.24 ³ / ₄	25.25 ¹ / ₄	25.25 ⁵ / ₈	25.25 ¹ / ₂
Tshehhosl.kr.	164.18	164.18	164.15	164.18	164.25	164.25	164.18	164.25	164.31	164.37	164.37
Belgia frank	34.93 ¹ / ₄	34.93 ¹ / ₂	34.94 ¹ / ₈	34.95	34.95	34.94 ⁷ / ₈	34.95 ¹ / ₈	34.96	34.96 ⁷ / ₈	34.97 ¹ / ₂	34.96 ⁵ / ₈
Shillingid .	34.50	34.50	34.51	34.50	34.50	34.51	34.51	34.50	34.51	34.51	34.52
Poola slot .	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	43.50	49.00	43.50	43.00	43.50
Pengo . . .	27.78 ¹ / ₄	27.78 ¹ / ₈	27.78 ³ / ₈	27.78	27.80	27.78	27.78 ³ / ₈	27.80	27.78	27.78	27.78
Latt	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20
Litt	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00	49.00
Tsherv. . .	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00	944.00
Kuld p/unts .											
Höbe p/unts	2/11 ¹ / ₁₆	2/15 ⁸ / ₈	2/15 ³ / ₈	2/11 ¹ / ₁₆	2/13 ⁴ / ₄		2/11 ¹ / ₁₆	2/13 ⁴ / ₄	2/11 ³ / ₁₆	2/11 ⁵ / ₁₆	2/13 ⁴ / ₄
Plaat. p/unts		222/6— 225						222/6— 225			

	B E R L I N										
	30. IX	1. X	3. X	4. X	5. X	6. X	7. X	8. X	10. X	11. X	12. X
Naelsterling	20.43	20.423	20.45	20.418	20.41	20.425	20.425	20.417	20.422	20.421	20.414
Frank . . .	16.47	16.465	16.49	16.465	16.46	16.465	16.47	16.465	16.47	16.47	16.46
Dollar . . .	4.1985	4.1965	4.196	4.1985	4.192	4.1955	4.1955	4.1925	4.1915	4.192	4.191
Rootsi kroon	112.91	112.88	112.95	112.89	112.85	112.92	112.92	112.86	112.93	112.90	112.89
Daani kroon	112.46	112.43	112.42	112.39	112.35	112.45	112.42	112.40	112.39	112.39	112.38
Norra kroon	110.75	110.55	110.47	110.50	110.42	110.53	110.53	110.60	110.65	110.52	110.52
Soome mark	10.575	10.575	10.577	10.575	10.567	10.575	10.572	10.567	10.567	10.565	10.56
Floriin. . .	168.34	168.23	168.26	168.20	168.14	168.31	168.22	168.13	168.21	168.23	168.15
Liir. . . .	22.915	22.89	22.91	22.90	22.89	22.98	22.94	22.92	22.915	22.89	22.90
Helveetsia fr.	80.965	80.885	80.885	80.81	80.84	80.925	80.87	80.84	80.86	80.85	80.845
Tshehhosl.kr.	12.45	12.45	12.46	12.433	12.425	12.432	12.431	12.435	12.425	12.423	12.419
Belgia frank.	58.47	58.46	58.445	58.42	58.39	58.46	58.435	58.40	58.42	58.37	58.39

EESTI PANK.

Äriseis 30. septembril 1927.

Aktiva.		Passiva.	
Riigikassatähed ja vahetusraha	261.196.226.—	Põhikapital	250.000.000.—
Kuld kangides	511.733.556.—	Tagavara- ja eritagavarakapital	400.526.897.—
Välisvaluuta	40.431.321.—	Kustutus- ja kinnisvarakapital	32.287.051.—
Väliskorrespondendid	576.427.998.—	Panga ametn. ja teenij. toetuskapital	15.288.200.—
Välisvekslid	75.689.198.—	Pangatähed liikvel	2.047.585.800.—
Sisevekslid	1.799.981.762.—	Hoiusummad	251.880.520.—
Konto-korrentlaenuid	3.691.683.433.—	Riigikassa erihoiusummad	2.399.088.746.—
Mitmesugused kindlustatud laenuid	108.877.436.—	Riigik. jooks. arve 233.080.622.—	
Garantiide deebitorid	299.989.405.—	Riigiasut. jooksv. arved	
Väärtpaberid	129.523.835.—	ja deposiidid 831.902.388.—	1.064.983.010.—
Muud aktivad	421.228.110.—	Jooksvad arved	574.350.718.—
		Kohustused välisvaluutas	62.098.178.—
		Garantiide kreditorid	299.989.405.—
		Muud passivad	518.683.755.—
			<u>7.916.762.280.—</u>
			<u>7.916.762.280.—</u>
Väärtused depoons	1.670.391.159.—		
Inkasso dokumendid	293.449.769.—		

JUHATUS.

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritava kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

Jahud: nisu, pehme, kõrgem s.,			Liha, looma, I sort	pd.	720—1120
Inglise	pd.	800—830	Ölikoogid, linaseemne	"	300—305
" sõre, kõrgem sort			" päevalille	"	320
Ameerika ja Inglise	"	840—850	" soja, jahu	"	330
"J. Puhk ja Pojad" rukkijahu	"	330—340	Segajõutoit I s.	"	—
" " " " " " " "	"	460—510	" " " " " " " "	"	—
Jahu: nisu, pehme — sõre . .	"	680—900	Maizena toit	"	—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski			Nisukliid, välismaa	"	215
saadused. Hinnad arvatud 50			Puuvillane riie, Bjas	arss.	41,50—51,50
klg. eest ühes valge puuvil-			" Mitkal	"	31,50—38.
lase kotiga.			Lina, Liivi R	pd.	2800—2900
Püülijahu:			" Petseri	"	3200
Rukkipüül patent (à 50 kg.)	puud	550	" Võru	"	3000—3100
harilik (à 4 pd.)	"	470	" Tartu	"	2800—2900
"Eesti Parema" saiajahu à 50 kg.	"	840	Linaseemned, õli 90% basis .	"	380—390
"Kalev" " " " " " " "	"	800	Linaseemned, külvi	"	430—440
"Taara" " " " " " " "	"	780	Takud, Codilla, I sort	"	—
"Kungla" " " " " " " "	"	750	" " II "	"	—
"Sampo" " " " " " " "	"	680	" " III "	"	—
Manna	"	900	Kivisüsi, auru, Yorkshire, 2k. pest.	"	43—45
Jahu: nisu, pehme — sõre .	"	680—900	" Newcastle	"	38—40
A/S. Rotermanni teh.:			" sepa	"	43—45
Jahu: nisu, pehme — sõre .	"	670—890	Koks, valu	"	75—78
" " " " " " " "	"	320—330	" gaasi	"	75
" " " " " " " "	"	430—450	Põlevkivi, I sort A	"	10
Ni-u, Eesti	"	400—440	" " " B	"	9
Rukis, Eesti	"	305—310	" " " " " " " "	"	7,50
" Vene	"	315—320	" " " " " " " "	"	5
Kaerad, toidu	"	260	" Fenolaat	"	150—160
Odrad, õlle	"	330	" Gudroon	"	215—225
Odrad, toidu	"	310	" pigi	"	190—220
Riis, Burma II	"	620—625	Raud, sordi	"	230—235
Kartulid, eksport	"	75—80	" vits	"	290—350
" piirituse	"	50—55	" plekk	"	320—380
Kartulitärklis „Superieur“ . .	"	550	" plekk, tsingitud	"	620—670
Piim, pudelites	ltr.	—	Raudtalad	"	230—250
Või, eksport, I sort	pd.	4920—5120	Teras, vedru	"	440—500
Margariin, välismaa	"	2040	" tõriistade	"	1200—1400
" kodumaa	"	1860—2090	" talla	"	—
Kaseiin, Eesti	"	1300—1350	Belgia reejalase teras, sitkus 45	"	—
Juust „Schweitsi“, kodumaa . .	"	2700—2900	Malm	"	—
Munad, eksport I s. (kast 1440 tk.)	kast	15120	Inglitina	"	11.300—11.500
" II s. (" 1440 tk.)	"	14400	Seatina	"	1200—1250
Kakao, Hollandi	pd.	2400—2800	Vaskplekk, punane	"	3600—3800
" Inglise	"	2000—2400	" " valge	"	3400—3600
" Ameerika	"	1800—1900	Tsink-plekk	"	1800—2000
Kohv, Rio, Santos	"	4400—4800	Masinaõli, Vene,	"	480—510
" Kesk-Ameerika sordid .	"	5500—7300	" Ameerika	"	520—560
Tee, lahtine, Orange Pekoe, Tsei-			" mootori	"	715—850
" " " " " " " "	"	9000—9800	" auto	"	800—1200
" " " " " " " "	"	8000—9000	Linaseemneõli	"	1410
" " " " " " " "	"	4500—5000	Värnits	"	1450
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	"	720—725	Tsilindriõli, Vene	"	—
" " " " " " " "	"	—	" " " " " " " "	"	—
" " " " " " " "	"	—	" " " " " " " "	"	550—560
Suhkur, peenike, valge, Java .	"	700	" " " " " " " "	"	935—975
" " " " " " " "	"	—	Põlevkiviõli	"	170—180
" " " " " " " "	"	—	Nafta, Vene	"	240—250
Siirup, kartuli, 42%0	"	600	" Ameerika	"	220—230
Glükoos	"	575	Petrooleum, Vene, sisternid ja		
Sool, lahtine, Saksa	"	52—54	vaadid	"	310—320
Heeringad, Yarmouth, Mat-	tünn	4000—4200	" " " " " " " "	"	—
ties			" " " " " " " "	"	310—320
Heeringad, Yarmouth Mat-	"	4300—4500	" " " " " " " "	"	510—520
fulls			" " " " " " " "	"	510—520
Heeringad, Schoti, Matties . . .	"	4400—4800	Piiiritus, eksport (excl. vaat) fob	ltr.	42
" " " " " " " "	"	4700—5100	Pesusooda, välismaa	pd.	—
" " " " " " " "	"	2400—2500	" " " " " " " "	"	175—180
Rasvaheeringad	"	—	" " " " " " " "	"	490—500
Liha, sea, I sort	pd.	1440—1560	Seebikivi	"	—

Värvid, nigrosiin, veessulav, välism. pd.	9600
" tsinkvalge, välism.	1350—1400
" tinavalge, "	1250—1300
" ooker, "	380—470

Väetisained,	
salpeeter, Norra 100 kg. kott	1980
" " Tshilli pd.	425
" superfosfaat 18—20% 6 pd. kott	570—580
" thomasjahu 16—17% 100kg.	540
" kaalisool 30% 100 kg.	765
" " 40% " "	995
" kainiit 12% pd.	400
Väävelhapuammoniaak 75 kg. kott	1900
Lubjalämmastik 100 kg.	1800
Vosvoriit, Eesti 6%	—
Eesti rikast. vosvoriit 28—30%	—
" 100 kg.	500
Paber, rotatsiooni pd.	440

Tsement, Portland, Kunda pütt 10 pd. 10 nl.	tünn	875
Tsement, Aseri		875
Kriit, toores pd.		—
" pestud		120—125
Asfalt		120
Kivitõrv, välismaa		310—315
Puutõrv		300—350
Lubi		43—50
Kips, tükides		25
" jahvatatud		40
" krohvimise		60—70

Telliskivid, I sort tuhat		—
" A.-s. „Silikaat“		—
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)		5200—6700
Nahk, talla, Eesti, kodumaa tooresnahast, I s. pd.		5800—6200
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort		6000—6600
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort		5800—6200
Tooresnahk, väikesed ja suured		—
Silikaat D/B/B		—
Puumaterjalid, saetud		—
Eesti Strd I, II ja III s. frko Tall.		—
" IV s.		—

Prahid:

Lina	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	—
" — Gent	22/—
" — Dundee	37/—
" — Belfast	52/—

Takud	
Puumaterjalid	
	Standard
Tallinn — London	sh. 43—45/—
" — E. C. C. P. (Inglise idarand)	—
" — Antwerpen	38—40/—
" — Southampton	—
" — Manchester	52/—
" — Amsterdam	—
" — Dundee	—

25% talve juuremaks.	
Segakaup	
Tallinn — Stettiin tonn sh.	12—25/—
" — London	—
" — Stokholm	Rk. 12—30

Või	
Tallinn — Stettiin tünn sh.	1/6
Kartulid	
Tallinn — Stokholm tonn Rkr.	9—10

Tallinna börsi kursisedel.

		30 IX	3 X	5 X	7 X	10 X.	12 X.	
New-York	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	372	372	372	372	372	372	—
	M.	375	375	375	375	374.50	374.50	—
London	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	1810	1810	1810	1810	1817	1817	—
	M.	1825	1825	1825	1825	1824	1824	—
Berlin	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	88.70	88.70	88.70	88.70	88.95	88.95	—
	M.	89.70	89.70	89.70	89.70	89.70	89.70	—
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	9.37	9.37	9.37	9.37	9.39	9.39	—
	M.	9.47	9.47	9.47	9.47	9.45	9.45	—
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	100.—	100.—	100.—	100.10	100.2	100.20	—
	M.	100.95	100.95	100.95	100.95	100.95	100.9	—
Kopenhaagen	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	99.70	99.70	99.70	99.70	99.90	99.90	—
	M.	100.70	100.70	100.70	100.70	100.65	100.65	—
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	98.35	98.35	98.35	98.35	98.40	98.30	—
	M.	99.85	99.85	99.85	99.85	99.40	99.30	—
Pariis	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	14.45	14.45	14.45	14.45	14.65	14.65	—
	M.	15.20	15.20	15.20	15.20	15.00	15.00	—
Amsterdam	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	149.30	149.30	149.30	149.30	149.65	149.65	—
	M.	150.80	150.80	150.80	150.80	150.65	150.65	—
Riig	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	71.50	71.50	71.50	71.50	71.75	71.75	—
	M.	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	—
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	71.75	71.75	71.75	71.75	72.00	72.00	—
	M.	72.75	72.75	72.75	72.75	72.75	72.75	—
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	51.50	51.50	51.50	51.50	51.90	51.90	—
	M.	53.—	53.—	53.—	53.—	52.65	52.65	—
Milano	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	20.25	20.25	20.25	20.25	20.40	20.40	—
	M.	21.—	21.—	21.—	21.—	20.90	20.90	—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	11.—	11.—	11.—	11.—	11.05	11.05	—
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	—
Viin	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	52.50	52.50	52.50	52.50	52.60	52.60	—
	M.	54.—	54.—	54.—	54.—	53.40	53.40	—
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	65.25	65.25	65.25	65.25	65.35	65.35	—
	M.	66.75	66.75	66.75	66.75	66.25	66.25	—
Vaassavi	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	40.—	40.—	40.—	40.—	41.50	41.50	—
	M.	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	43.—	—
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	36.50	36.50	36.50	36.50	36.70	36.70	—
	M.	37.50	37.50	37.50	37.50	37.45	37.45	—
Moskva tshekk	T.	—	—	—	—	—	—	—
	O.	189.50	189.50	189.50	189.50	191.25	191.25	—
	M.	193.50	193.50	193.50	193.50	193.25	193.25	—
Eesti kroon	T.	100	100	100	100	100	100	—
	O.	—	—	—	—	—	—	—
	M.	—	—	—	—	—	—	—